

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PRÁVNICKÁ FALUTA

Bc. Lucie Pávková

**Právní úprava vývozu zboží z Evropské unie jako součást
vnější obchodní politiky**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: **doc. Dr. iur. Harald Scheu, Mag. Phil., Ph.D.**

Katedra evropského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 20.února 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval/a samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Lucie Pávková

Bibliografický záznam

PÁVKOVÁ, Lucie. *Právní úprava vývozu zboží z Evropské unie jako součást vnější obchodní politiky*. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2014. 88 s. Vedoucí práce doc. Dr. iur. Harald Scheu, Mag. Phil., Ph.D.

Anotace

Diplomová práce „*Právní úprava vývozu zboží z Evropské unie jako součást vnější obchodní politiky*“ pojednává o právní úpravě vývozu zboží z EU a jeho postavení v rámci společné obchodní politiky EU. Za pomoci rozboru primárního a sekundárního práva se práce snaží vytyčit hlavní cíle současného vývozu z EU a prostředky používané k uplatňování této vývozní politiky. Jako speciální kategorie jsou zde rozebírány mezinárodní smlouvy uzavírané EU jako hlavní prostředek uplatňování společné obchodní politiky. Tato evropská úprava je následně porovnávána s právní úpravou WTO, jako hlavní světovou organizací regulující mezinárodní obchod. Cílem komparace je snaha o nalezení a zhodnocení případných konfliktů a rozdílů obou úprav, a to zejména v oblasti exportu.

Annotation

Diploma thesis „*The legal framework of export of goods from the European Union as a part of external trade policy*“ deals with the EU legal regulation of export and its position within the EU common trade policy. By analyzing both primary and secondary law, the thesis aims to set the main goals of EU export and tools used to implement the export policy. As a special category, international treaties concluded by EU are analyzed as the main mean of common trade policy. Consequently, the EU legal framework is compared with legal framework of WTO, the global organization which regulates the international trade. The comparison aims to find and assess potential (or actual) conflicts and differences of both legal frameworks, particularly in the field of export.

Poděkování

Největší poděkování patří vedoucímu práce doc. Dr. iur. Haraldu Scheuovi, Mag. Phil., Ph.D. za trpělivost, důvěru a cenné rady pro pochopení evropského práva. Ráda bych také poděkovala své rodině, která mě podporovala nejen po celou dobu mého studia, ale také při psaní této diplomové práce.

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Terminologie.....	11
3. Právní rámec vnější obchodní politiky Evropské unie	15
3.1. Společná obchodní politika v primárním právu EU.....	17
3.2. Implementace vývozní politiky v sekundárním právu a její promítnutí v předpisech českého práva	19
3.3. Zákaz vývozu zboží	20
3.4. Regulovaný vývoz zboží	25
3.4.1. Předměty kulturní hodnoty	26
3.4.2. Ohrožené druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, ...	27
3.4.3. Léky a léčiva, transfuzní přípravky a krevní deriváty	27
3.4.4. Baterie a akumulátory	28
3.4.5. Chemické látky a přípravky	29
3.4.6. Zboží dvojího užití.....	30
3.4.7. Omezení vývozu zbraní a vojenského materiálu– zvláštní exkurs	32
3.4.8. Návykové látky a prekursory drog – zvláštní exkurs	34
3.5. Přehled nástrojů společné obchodní politiky majících vliv na vývoz zboží	35
3.5.1. Dobrovolná exportní omezení	36
3.5.2. Nařízení o obchodních bariérách	37
3.5.3. Opatření na vývoz výrobků z EU	39
3.6. Mezinárodní smlouvy týkající se vývozu zboží upravující vnější vztahy v právu EU	39
3.6.1. Smlouvy Evropské unie se třetími státy	41
3.6.2. Smlouvy Evropské unie s mezinárodními organizacemi.....	50
4. Právní úprava WTO a její vztah k právní úpravě EU	51
4.1. Základy právní úpravy WTO	51
4.2. Vztah EU a WTO	53
4.2.1. Členství EU ve WTO	54
4.2.2. Judikatura SDEU související s WTO.....	55

4.2.2.1.	International Fruit Company vs. Porduktschap voor Groenten en Fruit	56
4.2.2.2.	Fédiol a Nakajima	56
4.2.2.3.	Německo vs. Rada.....	57
4.2.2.4.	Portugalsko vs. Rada.....	58
4.2.3.	Účinky práva WTO v právu EU	59
4.2.4	Horizontální vztah WTO a EU	59
4.3.	Úprava vývozu zboží ve WTO.....	61
5.	Konflikt úprav WTO a EU zejména ve vztahu k vývozu zboží	63
6.	Závěr	66
	Prameny a použitá literatura	70
	Summary.....	87

Seznam použitých zkratek

ACP	Sdružení zemí Afriky, Karibiku a Tichomoří na základě Dohody o partnerství s EU
CITES	Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
EDEXIM	Evropská databáze dovozu a vývozu nebezpečných chemických látek
EHP	Evropský hospodářský prostor
EPS	Evropská politika sousedství
ES	Evropské společenství
ESAE	Evropské společenství pro atomovou energii
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
FAO	Organizace OSN pro výživu a zemědělství
FTA	Smlouva o volném obchodu
GATS	Všeobecná dohoda o obchodu službami
GATT	Všeobecná dohoda o clech a obchodu
OSN	Organizace spojených národů
SDEU	Soudní dvůr evropské unie
SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SOP EU	Společná obchodní politika EU
TRIPS	Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví
TTIP	Transatlantická dohoda o obchodu a investicích
UNESCO	Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu
WTO	Světová obchodní organizace
ZHN	Zbraně hromadného ničení

1. Úvod

Evropská unie je jedním z nejvýznamnějších hráčů na poli světového obchodu a spolu se Spojenými státy americkými a Čínskou lidovou republikou tvoří trio největších exportérů na světě.¹ Evropské firmy exportují každý rok zboží a služby v hodnotě přibližně 1,6 bilionu Eur, což tvoří přibližně 13 % HDP Evropské unie (EU).² Je tedy více než zřejmé, že vývoz a jeho úprava je významnou součástí společné obchodní politiky EU a EU jako celku založeného za účelem ekonomické podpory a provázanosti členských států. Společná obchodní politika je tedy jedním z důkazů úspěšného dosažení cílů, pro které byla Evropská unie již před více než šedesáti lety založena a je nutné udržovat ji a rozvíjet tak, aby byla stále konkurenceschopná a obstála i v nastupujícím tržním prostředí, kde se o pozici světových ekonomických „lídrů“ hlásí Čína, státy jihovýchodní Asie či tzv. „*emerging markets*“ jako je např. Brazílie. Vývoz z EU a nastavení jeho regulace je tedy jedním z klíčových prvků společné obchodní politiky. Tato práce se proto zaměřuje na úpravu vývozu zboží z EU, jeho právní rámec v primárním a sekundárním právu EU s promítnutím do předpisů práva českého a jeho porovnání s úpravou Světové obchodní organizace (WTO) a nalezení případných konfliktních bodů mezi evropskou úpravou vývozu a úpravou WTO.

Hypotéza, která určuje směřování celé práce je rozvedena do dvou myšlenek: a) Právní úprava vývozu zboží jako součást vnější obchodní politiky je podrobně upravena v právu EU a vývoz zboží do třetích zemí je v určitých případech vzhledem k obecnému režimu speciální (regulovaný) či dokonce zakázaný. b) Právní úprava vývozu zboží EU je v souladu s právní úpravou vývozu zboží Světové obchodní organizace jako subjektem, který je hlavní mezinárodní organizací regulující mezinárodní obchod. V závěru práce bude tato hypotéza potvrzena či vyvrácena na základě poznatků pramenů a literatury uvedené v této práci.

---

¹ Údaje o velikosti vývozu jednotlivých zemí lze nalézt např. ve World Factbook, databáze americké CIA. *Central Intelligence Agency: The World Factbook* [online]. Washington D.C. (Maryland) : Central Intelligence Agency, 2014 [cit. 2014-05-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2078rank.html>>.

² *Obchod, růst a světové záležitosti – Obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020 jednou z pokračujících priorit společné obchodní politiky EU pro období do roku 2020, COM(2010)612* [online]. Brusel : Komise Evropské Unie, 2010 [cit. 2014-05-04]. Dostupné z www: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146955.pdf>.

Diplomová práce si klade za cíl popsat a rozebrat současný stav vývozní politiky EU jako součásti společné obchodní politiky a představit základní mechanismy fungování společné obchodní politiky EU a následně je porovnat s politikou a mechanismy WTO. Práce se omezuje na právní úpravu zboží³ a nezahrnuje úpravu investic, nehmotných věcí a služeb.

Tato práce je rozdělena do dvou hlavních částí. V první části (kapitola 3) je popsán právní rámec vnější obchodní politiky EU jak v primárním tak v sekundárním právu. Zejména v sekundárním právu je pak kladen důraz na popis právní úpravy regulující vývoz. Kapitola věnující se sekundárnímu právu pak uvádí také přehled nástrojů společné obchodní politiky užívaných na podporu vývozu. Dále je zde věnován prostor mezinárodním smlouvám jako hlavnímu prostředku realizace společné obchodní politiky EU, a to jak vůči třetím státům, tak mezinárodním organizacím. Druhou hlavní částí je kapitola 4 věnovaná právní úpravě WTO, začlenění EU do WTO a porovnávání jejich úprav. Z těchto dvou hlavních částí pak vyplývá kapitola 5, která se snaží o komparaci úprav WTO a EU a popis hlavních konfliktních míst mezi těmito úpravami. V závěru práce (kapitola 6) je pak tento konflikt zhodnocen.

Práce se zabývá stavem společné obchodní politiky v období od účinnosti Lisabonské smlouvy do současnosti (2014), rozebírané a popisované právní normy jsou uváděny v právním stavu k 30. červnu 2014.

V diplomové práci jsou využity především deskriptivní, analytické a komparativní metody. Deskriptivní a analytická metoda je využívána především v části vztahující se k právnímu rámci vnější obchodní politiky EU a právní úpravě WTO. Důvodem volby těchto metod byla potřeba podrobnějšího rozboru právních úprav a problému obchodní politiky jako samostatného fenoménu, získání přehledu o současném stavu právních úprav EU a WTO a analýzy procesy fungování obou právních systémů. Komparativní metoda pak byla využita v částech práce analyzujících vztahy EU a WTO a v kapitole č. 5, která přímo porovnává exportní úpravu obou subjektů.

Diplomová práce byla vypracována na základě pramenů a odborné literatury. Jako klíčové prameny byly použity mezinárodní smlouvy (smlouva GATT, Dohoda

---

³ Definice zboží (spolu s vymezením dalších pojmů) je uvedena v následující kapitole č. 2 „Terminologie“.

o WTO a další smlouvy jako např. CITES apod.), dále zakládající smlouvy EU (zejména SEU a SFEU) a právní předpisy primárního a sekundárního práva EU týkající se zejména vývozu zboží do třetích zemí. Práce se opírá také o „soft law“ dokumenty EU, zejména klíčový dokument představující cíle společné obchodní politiky do roku 2020 - *Obchod, růst a světové záležitosti – Obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020 jednou z pokračujících priorit společné obchodní politiky EU pro období do roku 2020, COM(2010)612*. Použity byly také zákony České republiky rozvádějící či implementující „vývozní“ normy práva evropského.

K vymezení základních pojmů práce jako je zboží, jeho volný pohyb atp. je využita především judikatura Soudního dvora Evropské unie. V části zabývající se WTO je pak soulad či konflikt právních úprav EU a WTO demonstrován především na rozhodnutí („reports“) Orgánu WTO pro řešení sporů („Dispute Settlement Body“).

Literaturou, na které jsou postaveny základy části práce pojednávající o EU a její společné obchodní politice, je především Lisabonská smlouva: komentář⁴, Úvod do evropského práva⁵ a Právní problémy tzv. vnějších smluv Evropské unie⁶, které poskytují rámec základním myšlenkám práce. Práce obsahuje také další práce českých či evropských akademiků či analytiků evropského práva. Části týkající se WTO využívají také literaturu amerických autorů, a to za účelem zvýšení objektivity a vyváženost názorů předmětné části práce. Užity jsou také oficiální stanoviska a dokumenty orgánů EU. Mnohé z těchto zdrojů jsou internetové, což považuji za důsledek faktu, že zpracovávané téma je aktuální a zabývá se současným stavem společné obchodní politiky.

2. Terminologie

Z důvodu větší přehlednosti, přesnosti a možného vícero výkladu mají níže uvedené pojmy používané v této diplomové práci jim přiřazené významy uvedené v této

---

⁴ SYLLOVÁ, Jindřiška. *Lisabonská smlouva: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2010, xli, 1299 s. Beckova edice komentované zákony.

⁵ SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*, 4. vydání. Praha : C.H.Beck, 2011, 304 s. Beckovy mezioborové učebnice.

⁶ SVOBODA, Pavel. *Právní problémy tzv. vnějších smluv Evropské unie*. 3. vyd. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, 135 s. Prameny a nové proudy právní vědy, no. 42.

kapitole. Volný pohyb kapitálu a služeb je do této kapitoly zahrnul pro výraznější vymezení zboží a jeho volného pohybu.

Nejdůležitějším pojmem, který je nutný definovat pro účely této práce je pojem *zboží*. To je vymezeno v souladu s judikaturou SDEU – konkrétně s rozsudkem SDEU Komise vs. Itálie 7/68, kde je zboží definováno jako „hmotná věc ocenitelná v penězích, která může být předmětem obchodní transakce.“⁷ Za zboží je považován odpad, a to na základě rozsudku SDEU – Valonský odpad, viz kapitola 3.2.2.5 této práce. Oproti kapitálu a nehmotným věcem se liší svou hmotnou substancí. Dle SFEU zbožím nejsou zbraně (avšak vzhledem ke zvláštní úpravě jejich obchodu jsou v diplomové práci zahrnuty jako exkurs), jejichž režim se řídí články 346 – 348 SFEU. Rozbor úpravy vývozu zbraní jakožto zvláštní exkurs je zařazeno do této práce jako podkapitola 3.4.7. Dále nejsou zbožím *res extra commercium* (věci vyloučené z obchodu), mezi něž patří zejména lidské orgány, drogy⁸ (právní úprava vývozu návykových látek a prekursorů drog je zařazen jako zvláštní exkurs jako podkapitola 3.4.8.) či návykové látky jako je žvýkácký tabák⁹ apod. Zbožím nejsou ani práva duševního vlastnictví¹⁰ a rybolovná práva¹¹ a věci práva osvědčující¹².

Tyto základní skupiny věcí a práv, která nejsou považována za zboží jsou pak doplněna dalšími rozsudky Soudního dvora, jimiž při několika příležitostech objasnil značení konkrétních dalších věcí. Dle rozsudku ve věci Thompson je umělecká díla nutně považovat za zboží.¹³ Do definice zboží pak lze zařadit také mince a bankovky, které již nejsou v oběhu.¹⁴ Naopak věcné dary za zboží považovat nelze.¹⁵ Dále do kategorie zboží můžeme zařadit zemědělské výrobky¹⁶, předměty duševního vlastnictví¹⁷ či výrobky běžné spotřeby¹⁸.

---

⁷7/68 European Commission v Italy (1968) REC I-617.

⁸C-137/09 Josemans (2010) ECR I-13019.

⁹C-210/03 Swedish Match. (2004) ECR I-11893.

¹⁰C-92 a 326/92 Collins and Patricia Im- und Export. (1993) ECR I-5145.

¹¹C-97/98 Jägerskiöld (1999) ECR I-7319.

¹²Ibid.

¹³7/78 Thompson (1978) ECR I-2247.

¹⁴Spojené případy C-358 a 416/93 Aldo Bordessa (1995) ECR I-361.

¹⁵C-318/07 Persche (2009) ECR I-359.

¹⁶48/74 Charmasson (1974) ECR I-1383.

¹⁷155/73 Sacchi (1974) ECR I-409.

¹⁸362/88 UK – Inno – BM (1990) ECR I-667.

SDEU se při svém rozhodování musel také vypořádat s problémem zařazení výrobků dodávaných společně se službou jako je elektřina, plyn¹⁹ či voda²⁰, o nichž rozhodl, že zbožím jsou. Naopak například televizní signál již SDEU pod kategorií zboží nepodřadil.²¹

Vzhledem k tomu, že tato práce se zabývá úpravou vývozu zboží, považují za vhodné zde zmínit vedle úpravy SOP EU vzhledem ke své významnosti a k nutnosti vymezení vnějšího obchodu vůči obchodu vnitřnímu i zakotvení *volného pohybu zboží* v primárním právu, i přesto, že upravuje obchod uvnitř území EU, resp. EHP. Volný pohyb zboží znamená liberalizovaný obchod zbožím mezi členskými státy EU v rámci celní unie, jež má dvě součásti – vnitřní, tzn. zónu volného obchodu a vnější, tzn. společná cla. Volný pohyb zboží je vymezen v člancích 28 – 37 SFEU. Klíčovými jsou pak zejména články 34 – 36 SFEU týkající se množstevních omezení mezi členskými státy. Důvody, které umožňují z volného pohybu zboží činit výjimky v podobě kvantitativních omezení jsou vyjmenovány v článku 36 SFEU (veřejná mravnost, veřejný pořádek, veřejná bezpečnost, ochrana zdraví a života lidí a zvířat, ochrana rostlin, ochrana národního kulturního pokladu či průmyslové a obchodní vlastnictví), přičemž restriktivní opatření založená na článku 36 SFEU musí splňovat specifické podmínky, jakými jsou zejména absence úmyslné diskriminace, skryté omezování volného obchodu či splnění požadavku přiměřenosti. Volný pohyb zboží může být omezen rovněž na základě tzv. kategorických požadavků. toto pravidlo není zakotveno v SFEU či SEU, ale vyplynulo z rozhodovací praxe SDEU, konkrétně z případu *Cassis de Dijon*.²² SDEU v rozsudku stanovil, že ač zboží, které splňuje legální požadavky vstupu na trh v jiném členském státu EU, musí být připuštěno na trh v tomto členském státu, existují z tohoto principu výjimky. tyto výjimky lze uplatnit v případech, kdy zde existují oprávněné požadavky členského státu vyplývající z ochrany veřejného zdraví, mravnosti, ochrany spotřebitele či poctivých obchodních transakcí. Jde tedy o požadavky vyplývající z veřejného zájmu členského státu. *Cassis de Dijon* byl později

---

¹⁹ C-393/92 *Almela v. Energiebedrijf Ijsselmij* (1994) ECR I-1477.

²⁰ 45/87 *Komise v. Irsko* (1987) ECR I-783.

²¹ 155/73 *Sacchi* (1974) ECR I-409.

²² 120/78 *Rewe-Zentrale AG vs. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein*. (1979) REC – I 649.

konkretizován případy Keck a Mithouard²³. Jimi SDEU stanovil, že státy mohou vydat právní předpisy omezující domácí trh, avšak jen za předpokladu, že tím nedochází k diskriminaci importovaných výrobků. Souhrnným předpokladem pro možnost aplikace kategorického požadavku je neharmonizovanost národních norem vztahujících se na konkrétní zboží.

Primární právo předvídá z volného pohybu zboží i další výjimky například v případě, kdy se členský stát potýká s potížemi své platební bilance, ve vztahu k vojenskému materiálu (který není považován za zboží, ale podléhá režimu dle čl. 346 SFEU), či když členský stát zavádí omezení k zajištění vnitřní nebo vnější bezpečnosti dle článku 347 SFEU. Samostatně lze asi zmínit článek 351 SFEU, který umožňuje, aby se členské státy odchýlily od pravidel evropského práva, pokud je to nezbytné k plnění povinností, které členskými státy plynou z mezinárodních smluv uzavřených před dnem přistoupení členského státu k EU či uzavřených před 1. lednem 1958.

Oproti tomu *vývozem (exportem) zboží* se rozumí vývoz zboží z členského státu EU do třetí země mimo hranice EHP. Při vývozu je nutné odlišovat od úpravy volného pohybu zboží, která se v tomto případě neuplatní a nastoupí zde pravidla vytvořená primárním a sekundárním právem vztahujícím se k SOP EU (viz kapitola 3.1 a násl.).

Pro dotvoření pojmu vývozu považují za nutné uvést také párový pojem – *dovoz zboží*. dovozem (importem) zboží se rozumí dovoz zboží ze třetího státu mimo Evropský hospodářský prostor (EHP) na území členského státu EU.

Pro lepší definování pojmu zboží uvádím také doplňkově jeho vymezení vůči službám a kapitálu (a jejich volnému pohybu). Dle článku 57 SFEU se za *služby* pokládají výkony poskytované zpravidla za úplatu, pokud nejsou upraveny ustanoveními o volném pohybu zboží, kapitálu a osob. Doc. JUDr. Pavel Svoboda, D.E.A. tento pojem vykládá jako „zbytkovou kategorii pro ekonomické aktivity, které nespádají do žádné jiné svobody společného trhu (...), při nichž poskytovatel uspokojuje žádosti příjemce za úplatu, aniž by došlo k produkci či převodu hmotných statků.“²⁴ Služba je vymezena vůči zboží judikaturou SDEU, konkrétně případem C-60 a 61/84

---

²³ Spojené případy C- 267/91 a C- 268/91 Trestní řízení proti B. Keck a D. Mithouard (1993) ECR I-1885.

²⁴ SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*, op. cit., str. 264.

„Cinetheque“²⁵, a to tím způsobem, že se vždy jedná o zboží, pokud jsou určité úkony spojeny s jeho výrobou. Navíc SDEU uvedl, že práce, jež je spojená s výrobou, nemůže být chápána jako služba ve smyslu SFEU.

Volný pohyb kapitálu je vymezen v člancích 63 – 66 SFEU. Volný pohyb kapitálu je finanční operace, jež se zásadně týká umístění nebo investice příslušné peněžní částky.²⁶ Kapitál a platba jsou vůči zboží vymezeny judikaturou SDEU, konkrétně rozsudkem ve věci „Bordessa“²⁷. V tomto případě SDEU judikoval, že peněžní prostředky spadají do režimu pohybu plateb a kapitálu, a tedy nepodléhají režimu volného pohybu zboží ve smyslu SFEU. Pojem zboží nezahrnuje prostředky, které jsou zamýšleny na nákup nebo pořízení zboží.

3. Právní rámec vnější obchodní politiky Evropské unie

Společná obchodní politika Evropské unie (dále jen SOP EU) je klíčovou politikou Evropské unie sloužící ke koordinaci a prosazování obchodněpolitických cílů členských států EU s ostatními nečlenskými (tzv. „třetími“) státy nejen z evropského kontinentu, ale z celého světa. Jejím cílem je úprava obchodní politiky EU zejména v oblastech jednotného celního tarifu, politiky pro dovoz a vývoz apod.²⁸ Základ SOP EU je upraven v Lisabonské smlouvě, která oproti předchozí úpravě vyřešila některé nejasnosti týkající se zejména dělby pravomocí či vnějšího jednání EU, které byly před vstupem Lisabonské smlouvy v účinnost řešeny především judikaturou SDEU. Lisabonskou smlouvou tedy byla SOP EU výslovně zařazena mezi politiky Evropské unie, v nichž má EU výlučné pravomoci. „Výslovné rozdělení pravomocí na výlučné a ostatní dosud Smlouvy neobsahovaly.“²⁹ Do SOP EU byla zařazena také oblast přímých zahraničních investic, avšak vzhledem k tomu, že se tato práce investicím jako jedním z oblastí SOP nevěnuje, nebude toto téma dále rozváděno. Do přijetí Lisabonské smlouvy byla SOP EU považována za výlučnou pravomoc na základě

---

²⁵ Spojené případy 60 a 61/84 Cinetheque SA vs Fédération National des Cinemas Francais (1985) ECR I-2605..

²⁶ Spojené případy 286/82 a 26/83 Luisi a Carbone (1984) ECR-I 377.

²⁷ Spojené případy C-358 a 416/93 Aldo Bordessa (1995) ECR I-361.

²⁸ TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 5. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2006, 287 s. Vysokoškolská právnická učebnice, no. 42.

²⁹ SYLLOVÁ, Jindřiška., op. cit., str. 204.

rozhodnutí SDEU ve věci Leifer.³⁰ V tomto případě SDEU rozhodoval o předběžné otázce soudu Spolkové republiky Německo, která vyvstala v trestní řízení proti P. Leiferovi, O. Holzerovi a O. Krauskopfovi, již byli obviněni z vývozu strojů a chemických látek do Iráku bez příslušných vývozních licencí. Požadavek licence vycházel z německého zákona. Národní soud proto SDEU položil předběžnou otázku týkající se pravomoci přijmout takovýto národní předpis stanovující povinnost licence při vývozu. SDEU určil, že pravidla omezující vývoz zboží dvojího užití do třetích zemí spadají do působnosti SOP EU a že má v tomto případě EU (tehdy ES) výlučnou pravomoc. Současně však připomněl i v případech výlučné pravomoci nutnost dodržování zásady proporcionality.

SOP EU, její principy fungování, zásady a její provádění jsou stanoveny ve Smlouvě o Evropské unii (dále jen SEU)³¹ a ve Smlouvě o fungování evropské unie (dále jen SFEU)³². SOP EU je nyní zařazena mezi tzv. vnější činnosti Evropské unie, jež tvoří kromě SOP EU také zahraniční a bezpečnostní politika, rozvojová pomoc, politika životního prostředí a ekonomická, finanční a technická spolupráce se třetími zeměmi. Patří tedy mezi činnosti Evropské unie na mezinárodní scéně a řídí se ustanoveními, zásadami a cíli Smlouvy o EU obsaženými v hlavě páté (Obecná ustanovení o vnější činnosti Unie a o společné zahraniční a bezpečnostní politice), kapitole první (Obecná ustanovení o vnější činnosti Unie).³³ Konkrétní ustanovení SEU a SFEU jsou rozebrána v následující podkapitole 3.1.

Primární právo je samozřejmě doplněno právem sekundárním. Promítnutí společné obchodní politiky v oblasti vývozu do sekundárního práva je předmětem podkapitoly 3.2.

Považuji za důležité uvést, že podobu „polisabonské“ společné obchodní politiky dotváří také tzv. „*soft law*“, a domnívám se, že je vhodné zmínit alespoň důležitý akt *soft law* v oblasti SOP EU, a to sdělení komise „Obchod, růst a světové

---

³⁰ 83/94 Leifer and others (1995) ECR I-3231.

³¹ Evropská unie. Smlouva o fungování Evropské unie. In *Úřední věstník EU, české vydání*. 26. října 2012, svazek 55, C 326. Dostupné také z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:C:2012:326:TOC>>.

³² Ibid.

³³ ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. Lisabonská smlouva a společná obchodní politika EU. *Současná Evropa* [online], 2010, roč. XV, č. 2, s. 23–43. ISSN 1804-1280, str. 24 [cit. 30-06-2014]. Dostupné z WWW: <<https://ces.vse.cz/wp-content/sterbova.pdf>>.

záležitosti – Obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020“ ze dne 9. listopadu 2010. Tento dokument by měl být jakousi vizí pro společnou obchodní politiku, jak udržet přední pozici EU ve světě a jak by měl obchod a investiční politika vést k růstu evropské ekonomiky. Dle sdělení by měla EU dále rozvíjet vztahy se světovými velmocemi na poli obchodu – s Čínou, Japonskem, Ruskem či Spojenými státy. V této souvislosti by se EU měla snažit dále odstraňovat zejména jiné než celní překážky obchodu, jelikož současný světový obchod je velmi provázaný, téměř všechny výrobní procesy jsou globalizované a než se dostane zboží k zákazníkům, mnohdy již ve formě různých meziproductů stačilo „procestovat“ celý svět. Úkolem Evropské unie by tedy mělo být posílení a zjednodušení jednotlivých odvětví společné obchodní politiky. Při dodržení směru určeného tímto sdělením by mohlo dojít až k 1% nárůstu HDP v EU do roku 2020.³⁴

3.1. Společná obchodní politika v primárním právu EU

„Společná obchodní politika představuje liberální politiku, která umožňuje EU chránit své zájmy a představy o mezinárodním obchodu v rámci WTO a multilaterálních obchodních jednáních (tzv. *rounds*) (článek 3 odst 5 SEU).“³⁵ Článek 3 odst. 5 SEU vymezuje mezi hlavní cíle vnější politiky EU.³⁶ Mezi těmito zásadami, o něž by měla EU usilovat, pak vymezuje volné a spravedlivé obchodování a dodržování mezinárodního práva. Jak již bylo uvedeno výše, společná obchodní politika EU je nyní součástí výlučných pravomocí EU, a to dle článku 3 odst. 1 písm. e) SFEU. Výlučnou pravomocí se rozumí, že členské státy přenechají veškeré své pravomoci v dané oblasti EU.³⁷

Samotný obsah SOP EU je pak zakotven v článcích 206 – 207 SFEU patřících do části páté upravující vnější činnost unie. Tu můžeme vymezit jako „souhrn právních vztahů EU, které se realizují v rámci jejích vnějších pravomocí a jsou rozvíjeny v

---

³⁴ *Obchod, růst a světové záležitosti – Obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020 jednou z pokračujících priorit společné obchodní politiky EU pro období do roku 2020, COM(2010)612* [online]. Brusel : Komise Evropské Unie, 2010 [cit. 2014-05-04]. Dostupné z [www: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146955.pdf>](http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146955.pdf).

³⁵ SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*, op.cit., str. 335.

³⁶ SYLLOVÁ, op.cit., str. 17.

³⁷ TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 5. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2006, 287 s. Vysokoškolská právnická učebnice, no. 42, str. 213.

různých oblastech³⁸. Před přijetím Lisabonské smlouvy patřila SOP EU dle SES do prvního pilíře EU a zakotvena byla článkem 133 SES, jak z hlediska věcného, tak z hlediska institucionálního. Již před přijetím Lisabonské smlouvy tedy byla uplatňovaná ve vztahu ke třetím zemím jako politika společná a závazná pro všechny členské státy. Lisabonskou smlouvou byla tato pilířová struktura zrušena a vnější činnosti unie včetně společné zahraniční politiky byly zakotveny v SFEU. Tzv. vnější činnost unie tedy nyní integruje veškeré činnosti EU s vnějším dopadem vykonávané institucemi EU v rámci jejich pravomoci.³⁹ SOP EU je někdy nazývána také jako „vnější tvář vnitřního trhu“⁴⁰.

Článek 206 SFEU odkazuje na již vytvořenou celní unii jako základní a nezbytný prvek fungování SOP EU. Článek 207 SFEU pak upravuje okruh zásad prostřednictvím kterých je SOP EU uplatňována. Odstavec 2 - 4 čl. 207 SFEU stanovuje legislativní postup přijímání právních předpisů v oblasti SOP EU. Až na malé výjimky je v rámci společné obchodní politiky rozhodováno řádnou legislativní procedurou. V případě sjednávání a uzavírání dohod s třetími státy či mezinárodními organizacemi spadající pod SOP EU se uplatní postup pro sjednávání mezinárodních smluv dle čl. 218 SFEU za současného užití zvláštních ustanovení článku 207 SFEU, Rada také v tomto případě rozhoduje kvalifikovanou většinou. Speciálně je pak dále v čl. 207 SFEU upraveno sjednávání dohod s třetími státy ve specifických oblastech (např. obchod službami, zahraniční investice atd.), avšak těmto oblastem SOP EU se diplomová práce nezabývá, a tudíž ani zde nebude úprava těchto oblastí v primárním právu rozebírána. Ruší se také tzv. smíšené smlouvy, které vyžadují ratifikaci členskými státy, a pravomoc Unie bude výlučná pro všechny oblasti společné obchodní politiky.⁴¹

Vnější činnost unie však není upravena jen v SFEU, ale také v SEU, konkrétně v člancích 21 a 22 SEU. Zde je nutné připomenout, že SFEU i SEU mají stejnou právní sílu.⁴² V těchto člancích 21 – 22 jsou zakotveny zásady vnější činnosti EU jako celku na

---

³⁸ CIHELKOVÁ, Eva et al. Lisabonská smlouva – nový rámec pro mezinárodně právní postavení Evropské unie a její vnější činnosti. *Současná Evropa* [online]. 2010, č. 2 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z WWW: <<https://ces.vse.cz/wp-content/cihelkova-svarc-bic.pdf>>.

³⁹ SYLLOVÁ, op.cit., str. 723.

⁴⁰ SYLLOVÁ, op.cit., str. 724.

⁴¹ FRIČOVÁ Vítězslava. *Obchodní politika* [online]. Praha : Úřad vlády České republiky, 2013 [cit. 2014-05-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/680/sekce/obchodni-politika/>>.

⁴² Viz článek 1 SEU.

mezinárodní scéně. Mezi základní hodnoty staví také rozvíjení a budování vztahů se třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi a podporuje multilateralismus. Tyto zásady (za současného dodržování ostatních neméně důležitých zásad uvedených v článku 21) jsou klíčovými hodnotovými ohnisky úspěšného uplatňování a rozvíjení SOP EU.

Po účinnosti Lisabonské smlouvy se tedy SOP EU přesunula do vnějších činností unie. Z této skutečnosti můžeme vyvozovat vázanost EU na další oblasti její činnosti. Zůstává ovšem otázkou, zda tato změna povede k využívání SOP EU pro dosažení cílů v rámci těchto ostatních vnějších činností.⁴³ V legislativním procesu roste role Evropského parlamentu ve spojení s jeho rozšířenými pravomocemi v rámci řádné legislativní procedury. Evropský parlament musí vyjádřit souhlas s dohodami o přidružení, dohodami vytvářejícími zvláštní institucionální rámec, majícími významný dopad na rozpočet Unie a dohody v oblastech, na něž se vztahuje běžná legislativní procedura (čl. 218 odst. 6 SFEU). Tento bod si Evropský parlament vykládá tak, že jeho souhlas je nutný u všech obchodních dohod. (...) Lisabonská smlouva posílila informovanost národních parlamentů ohledně všech legislativních návrhů v oblasti výjimečné kompetence EU, a to platí i pro oblast společné obchodní politiky s rozdílem, že u společné obchodní politiky nelze blokovat legislativní návrh, neboť zde není uplatňován princip subsidiarity.⁴⁴ Tento nový legislativní proces tedy zahrnuje více subjektů. Nevýhodou uzavírání některých dohod týkajících se SOP EU se může stát vzhledem k tomuto faktu větší časová náročnost a také vyšší míra „zpolitizování“ legislativního procesu v souvislosti se zapojením Evropského parlamentu.

3.2. Implementace vývozní politiky v sekundárním právu a její promítnutí v předpisech českého práva

Tato podkapitola je zaměřena již konkrétně na oblast vývozu zboží jako důležitou součást SOP EU a její implementaci do sekundárního evropského práva a českého práva. Obecný režim volného pohybu zboží spočívá v tom, že obchod mezi členskými státy probíhá bez ohledu na hranice a za stejných podmínek při vnitřních i

---

⁴³WOOLCOCK, Stephen. The potential Impact of Lisbon Treaty on European Union External Trade policy. *European Policy Analysis* [online]. 2008, roč. 15, č. 8 [cit. 2014-10-22]. Dostupný z [www: <http://www.sieps.se/sites/default/files/427-20088epa.pdf>](http://www.sieps.se/sites/default/files/427-20088epa.pdf).

⁴⁴ *Obchod, růst a světové záležitosti – Obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020*, op.cit.

přeshraničních transakcích. Tento režim byl zaveden články 34 – 36 SFEU a omezit jej lze pouze z důvodů uvedených v posledním odstavci kapitoly 3.1. Vývoz z EU pak může spočívat buď v tomto obecném režimu, či v režimu specifickém, který je zpravidla daný především vývozní politikou EU vůči 3. státům a závazky, které pro EU vyplývají z vnějších smluv (vnější smlouvy jsou podrobněji rozebírány v podkapitole 3.6. této práce). V této podkapitole je rozebírán specifický režim volného pohybu a vývozu zboží jako přímého výsledku SOP EU. Při zkoumání otázky, jaká evropsko-právní a česká pravidla dopadají na kategorie zboží, které je z obecného režimu volného pohybu zboží vyloučeno, respektive na které dopadá specifický právní režim, ať už při obchodu členských států mezi sebou či obchodu členských států se státy třetími, lze rozlišit mezi zbožím, jehož vývoz je zakázaný či jen regulovaný, a dále problematikou zbraní a zboží dvojího užití.

„Zastřešujícím“ předpisem, který obecně upravuje pravidla vývozu do třetích zemí je Celní kodex Unie (nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 952/2013), který se pak na národní úrovni promítá do celního zákona – zákon č. 13/1993 Sb., který je ale vzhledem k přímé použitelnosti z velké části zrušen a zbyla v něm pouze ustanovení nutná k provádění Modernizovaného celního kodexu Společenství. Pravidla specifického režimu vývozu jsou pak v evropském právu upravena formou nařízení. Tato nařízení pak ve většině případů ukládají členským státům rozvedení regulace vnitrostátními zákony.

3.3. *Zákaz vývozu zboží*

Zákaz vývozu do třetích zemí má často významný dopad na vztahy EU s třetími státy. Zákaz vyvážet určité zboží je upraven mezinárodními smlouvami a primárním a sekundárním právem EU. Tyto právní normy (především sekundárního práva) jsou pak rozvedeny vnitrostátními zákony České republiky. Zákaz vývozu zboží můžeme rozdělit na:

- zákaz vývozu zboží určeného dle druhu (bez ohledu na cílovou zemi vývozu); a
- zákaz vývozu zboží do země, vůči které byly zavedeny sankce. – tento zákaz může být uvalen na veškerý vývoz zboží či pouze na určité typy zboží.

Zatímco zákazy v první kategorii budou většinou trvalejšího rázu a jsou zavedeny především z důvodu bezpečnosti či ochrany práv, druhá kategorie se z povahy věci

vztahuje spíše na zakazy krátkodobější povahy, které souvisí se sankčním zákazem vývozu v důsledku uvalení sankcí na určité osoby či státy a mění se v reakci na chování těchto osob nebo států.

Do první skupiny, tedy problematiky zakazu vývozu zboží určeného *dle druhu* spadají v první řadě chemikálie a další látky zakázané z důvodu jejich nebezpečnosti pro zdraví a životní prostředí. Patří sem zejména chemické látky a přípravky, a to konkrétně ty, které jsou specifikovány v článku 14, odst. 2⁴⁵ nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 689/2008, o vývozu a dovozu nebezpečných chemických látek. Dále je třeba zmínit zákaz vývozu kovové rtuti a některých jejích sloučenin, který je zakotven v nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1102/2008, o zakazu vývozu kovové rtuti a některých sloučenin a směsí rtuti a o bezpečném skladování kovové rtuti. Oba dva druhy zboží jsou zahrnuty do zákona č. 350/2011 Sb., chemický zákon a dle něj spadají pod dohled celních orgánů České republiky.⁴⁶

Za druhé, je zakázán vývoz kožešin koček a psů, který je upraven nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 1523/2007, kterým se zakazuje uvádět na trh, dovážet do Společenství a vyvážet z něj kočičí a psí kůže a výrobky obsahující tyto kůže. Oproti předchozím druhům zboží je v tomto případě dohled nad dodržováním zakazu vykonáván českou obchodní inspekcí dle zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.⁴⁷

Za třetí, je zakázáno obchodování se zbožím použitelným pro trest smrti dle čl. 3 nařízení Rady č. 1236/2005, o obchodování s některým zbožím, které by mohlo být použito pro trest smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání⁴⁸. V tomto případě musíme rozlišovat mezi zbožím nemajícím jiné praktické využití než pro účel trestu smrti, které je zcela zakázáno, a zbožím, které lze využít jinak. Pak není vývoz zakázán, ale jen omezován. Vývoz je zakázán v případě zboží

---

⁴⁵ Tento článek pak odkazuje na přílohu V. nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 689/2008, o vývozu a dovozu nebezpečných chemických látek, která obsahuje seznam látek, jejichž vývoz je zakázán.

⁴⁶ Česko. Zákon č. 350 ze dne 29.11.2011, o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon), § 30. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 122, s. 4365.

⁴⁷ Česko. Zákon č. 634 ze dne 31.12.1992, o ochraně spotřebitele, § 23, odst. 13. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 130, s.3814.

⁴⁸ Čl. 3 nařízení č. 1236/2005: „Veškerý vývoz zařízení, které nemá žádné jiné praktické využití než pro účely trestu smrti, mučení a jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, vedeného v příloze II je zakázán, bez ohledu na jeho původ.“

určeného pro popravy lidí (gilotiny, šibenice apod.) a pro zadržování lidí (pásky aplikující elektrické šoky). Vývoz podléhá povolení v případě zboží pro zadržování lidí, avšak využitelného i pro jiné účely (okovy, desky k připoutání), a zařízení pro zvládnutí nepokojů (elektrické obušky či štíty apod.). Toto nařízení je pak dále rozvedeno v zákoně č. 38/2008 Sb., o vývozu a dovozu zboží, které by mohlo být použito pro výkon trestu smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání. Příslušným správním orgánem, který uděluje povolení k vývozu je Ministerstvo průmyslu a obchodu.⁴⁹

Za čtvrté, zákaz vývozu je českým právem vztažen na zvlášť chráněné nerosty dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.⁵⁰ Ve vztahu k některým nerostům však ministerstvo životního prostředí může v případech hodných zřetele udělit povolení k vývozu, a to dle pravidel výše zmíněného zákona č. 114/1992.⁵¹

Druhou skupinou je zákaz vývozu zboží, jenž je zaveden v důsledku zavedení sankčního režimu vůči třetí zemi. Evropská unie zavádí sankční režim vůči třetím zemím či konkrétním osobám z třetích zemí buď na základě vlastního rozhodnutí nebo v návaznosti na rezoluce Rady bezpečnosti Organizace spojených národů (dále jen „OSN“) či dohody Evropské unie se třetími státy. Sankční režimy jsou zaváděny nejčastěji v rámci boje proti terorismu či jako reakce na porušení mezinárodního práva. Sankční režimy jsou pak prováděny za pomoci uplatňování různých sankcí, mezi něž patří často také zákaz vývozu zboží do sankcionované země. V této souvislosti je nutné zmínit, že Evropská unie není členem OSN, avšak její členské státy jsou. Postup přijímání právních předpisů EU upravujících podobu sankcí je předepsán v článku 75 a především v článku 215 SFEU. Článek 75 se věnuje legislativnímu postupu v případě opatření týkajících se pohybu kapitálu a plateb. Článek 215 stanovuje, že předpokládá-li EU rozhodnutí přijaté podle hlavy V kapitoly 2 SEU (Zvláštní ustanovení o společné zahraniční a bezpečnostní politice) pozastavení, omezení nebo úplné přerušování

---

⁴⁹ Česko. Zákon č. 38 ze dne 12.2.2008, o vývozu a dovozu zboží, které by mohlo být použito pro výkon trestu smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, a o poskytování technické pomoci s tímto zbožím související, a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, § 3 a 4. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 11.

⁵⁰ Česko. Zákon č. 114 ze dne 25.3.1992, o ochraně přírody a krajiny, § 53. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 28, s.678.

⁵¹ Ibid.

hospodářských a finančních vztahů s jednou nebo více třetími zeměmi, přijme Rada kvalifikovanou většinou na společný návrh vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a Komise nezbytná opatření. Těmi jsou omezující opatření vůči fyzickým či právnickým osobám, skupinám nebo nestátním subjektům. Tato opatření jsou zavedena vůči konkrétním subjektům ve většině případů formou nařízení. V současnosti jsou takovými subjekty zejména Írán, Irák, Severní Korea či Afghánistán a jejich čelní představitelé či jiné osoby mající vliv na porušování mezinárodního pořádku, Na jaře 2014 zavedla Evropská unie sankční režim také proti Ruské federaci v reakci na její vstup na území Ukrajiny a narušení její integrity.

Konkrétní sankce jsou upraveny mnoha nařízeními, z nichž je možno demonstrativně uvést nařízení Rady (ES) č. 2580/2001, o zvláštních omezujících opatřeních namířených proti některým osobám a subjektům s cílem bojovat proti terorismu, nařízení Rady (ES) č. 881/2002, kterým se zavádí zvláštní omezující opatření namířená proti určitým osobám a subjektům spojeným s Usámou bin Ládinem, sítí Al-Kajda a Talibánem, nařízení Rady (ES) č. 1727/2003, o některých omezujících opatřeních vůči Konžské demokratické republice či nejnovější nařízení z této oblasti zavádějící sankce proti Rusku č. 296/2014, o omezujících opatřeních vzhledem k činnostem narušujícím nebo ohrožujícím územní celistvost, svrchovanost a nezávislost Ukrajiny ze dne 17. března 2014.⁵² Domnívám se, že tato nařízení dokazují, že Evropská unie je schopna pružně a poměrně rychle reagovat na mezinárodní dění. Nařízení je totiž zásadně aplikovatelné na vertikální i horizontální vztahy⁵³, což bylo potvrzeno i rozhodnutími SDEU např. v případech 43/71 *Politi*⁵⁴, 34/73 *Variola*⁵⁵ či 36/74 *Walrave*⁵⁶. Dodržování těchto sankčních režimů ze strany vývozců je tak poměrně dobře zajištěna.

V českém prostředí na výše zmíněnou úpravu sankčních zákazů či omezení navazuje zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí, a zajišťuje provádění

---

⁵² *Sanctions or restrictive measures* [online]. Brusel : Evropská služba pro vnější činnost, 2014 [cit. 2014-07-01]. Dostupné z WWW: <http://eeas.europa.eu/cfsp/sanctions/index_en.htm>.

⁵³ Výjimkou však mohou být tzv. prováděcí nařízení, která nezakládají jedincům přímo použitelná práva a je nutné je provést vnitrostátními předpisy. Tato nařízení se uplatňují v oblasti omezování vývozu zboží viz podkapitola 3.2.2.

⁵⁴ 43/71 *Politi* (1971) ECR I-1039.

⁵⁵ 34/73 *Fratelli Variola Spa / Amministrazione delle finanze dello Stato* (1973) ECR I-981.

⁵⁶ 36/74 *Walrave and Koch / Association Union Cycliste Internationale and others* (1974) ECR I-1405.

výše zmíněných nařízení. V českém prostředí totiž chyběl právní nástroj, který by „upravoval příslušné procesní postupy a umožňoval vynucování "evropských" sankcí a rovněž operativní přijímání vnitrostátních sankčních opatření v těch případech, kdy přímo účinný sankční předpis Evropská unie nevydá, ale Česká republika přesto musí některé sankční závazky plnit“⁵⁷ (na základě rezoluce Rady bezpečnosti nebo nepřímo použitelného předpisu EU).

V současné době se začínají stále více prosazovat tzv. „*targeted sanctions*“ (či rovnocenně „*targeted restrictive measures*“) – cílené sankční režimy, kdy je vývoz (či jiná sankce) omezen na přesně vymezené osoby či entity, jimiž jsou zejména političtí představitelé dotčené země, vládnoucí strana či jiné osoby nebo skupiny, které jsou zodpovědné za nežádoucí aktivity země, tak aby bylo co nejméně zasaženo obyvatelstvo a zabráněno se tak plošnému uplatňování sankcí bez ohledu na zavinění. Jako příklad tohoto typu sankčního režimu můžeme uvést *targeted sanctions* zavedené vůči Ruské federaci v důsledku jejího postupu, který započal tzv. Krymskou krizí v únoru 2014. EU zavedla sankce zejména vůči ruským státem vlastněným společnostem působících v oblasti těžarství, bankovníctví či zbrojařství (např. Transneft, Rosneft, Sberbank atd.), kterým znemožnila navyšování jejich kapitálu v členských státech EU (tj. zakázala evropským entitám nakupovat akcie či dluhopisy těchto společností). Dále EU stanovila zákaz koupě zboží dvojího užití od 9 ruských společností. V neposlední řadě pak bylo do dnešní doby 119 vládních představitelů federace zapsáno na tzv. černý seznam EU. Těmto činitelům je zakázáno vstupovat na území EU a jejich finanční prostředky na účtech evropských bank byly zmrazeny.⁵⁸ V minulosti byly sankce zavedeny také vůči Íránu či Iráku či Rwandě.

Sankce ukládané v rámci cílených sankčních režimů a způsob „cílení“ těchto sankcí byly však také předmětem sporu před SDEU, který se v předmětných případech zabýval rozsahem a podmínkami, za kterých je možno jednotlivé sankce považovat za cílené (a tedy zároveň efektivní a v souladu s principem cíleného sankčního režimu).

---

⁵⁷ TVRDÝ, Jiří. Mezinárodní sankce, často přehlížená povinnost. *Právní rádce* [online]. roč. 2009, č. 12 [cit. 2015-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-39523920-mezinarodni-sankce-casto-prehlizena-povinnost>>.

⁵⁸ LENDMEN, Stephen. New Economic Sanctions against Russia Target Finance, Energy and Defense. *Global Research. Center for Research on Globalization* [online]. Montreal : Global Research, 2014 [cit. 2014-10-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.globalresearch.ca/new-eu-sanctions-against-russia-target-finance-energy-and-defense/5401701>>.

Potřeba řešení sankcí před SDEU vyvstala zejména z toho důvodu, že EU „zacílené“ osoby a entity zapisovala za seznam sankcionovaných osob i bez jejich vědomí. Významnými případy v této oblasti je případ *Fulmen*⁵⁹ a *Kala Naft*⁶⁰, z roku 2013 které jsou vzájemně porovnatelné a dobře ilustrují uvažování soudu o cílených sankcích. V obou případech se jedná o posuzování sankcí uvalených na subjekty v souvislosti s proliferací jaderných zbraní v Íránu. Společnost Fulmen byla zapojena do instalace elektrických systémů v jaderném zařízení v oblasti Qom⁶¹ v době, kdy bylo toto zařízení utajováno. Vzhledem k těmto okolnostem měla být společnost Fulmen dostatečně srozuměna s tím, že se svou prací účastní na íránském jaderném programu. V tomto případě nicméně SDEU potvrdil rozsudek Tribunálu, který uvedl, že podporu jaderného programu je nutno dokázat, a společnost Fulmen tak byla pro nedostatek důkazů ze sankčního seznamu vyškrtána.⁶²

Oproti tomu v případě *Kala Naft*, společnosti která podniká v oblasti íránského ropného průmyslu, došel SDEU k závěru, že podnikání v ropném sektoru spočívající v prodeji ropy či benzínu, které mohou být použity v jaderném programu, je samo o sobě podporou íránského režimu a tuto podporu není třeba dokazovat.⁶³

Tyto případy ukazují, že sankce jsou cílené v tom smyslu, že rozlišují mezi entitami v tom, zda jejich činnost může přispívat k podpoře sankcionovaného režimu. Na druhou stranu, uvnitř této skupiny se již projevují určité sklony k paušalizaci, což dokazuje případ *Kala Naft* a může se tedy stát, že i cílené sankce mohou být v určitých situacích nešetrné (až nespravedlivé) a mít tak rovnocenný efekt se sankcemi plošnými.

3.4. Regulovaný vývoz zboží

Oblast regulovaného vývozu zahrnuje zboží, které není zakázáno vyvážet z domovského státu, ovšem z různých důvodů je vývoz omezen. Níže jsou vybrány druhy regulovaného zboží, jež jsou vybrány z toho důvodu, že a) vývoz níže zmíněných druhů zboží často může tvořit velký podíl celkového exportovaného zboží (léky a léčivé

---

⁵⁹ C-280/12 P Council v Fulmen & Fereydoun Mahmoudian. (2013) ECR I-775.

⁶⁰ C-348/12 P Council v Manufacturing Support & Procurement Kala Naft (2013) ECR I-776.

⁶¹ V oblasti Qom bylo postaveno zařízení k výrobě obohaceného uranu, které mělo být strategickou součástí pro íránský jaderný program. Zařízení bylo po dlouhou dobu před mezinárodním společenstvím utajováno.

⁶² C-280/12 P Council v Fulmen & Fereydoun Mahmoudian. (2013) ECR I-775.

⁶³ C-348/12 P Council v Manufacturing Support & Procurement Kala Naft (2013) ECR I-776.

přípravky, zboží dvojího užití, chemické látky a přípravky) či b) může znamenat významnou ztrátu pro kulturní a přírodní bohatství EU (předměty kulturní hodnoty, ohrožené druhy živočichů a rostlin). Vývoz tohoto zboží tak může mít významný dopad na SOP i další politiky EU. Z tohoto důvodu obsahuje podkapitola výčet jednotlivých druhů zboží a popis jejich regulace.

Za druhé, tato podkapitola demonstruje propracovanost a detailní úpravu vývozu zboží z EU do třetích zemí.

3.4.1. Předměty kulturní hodnoty

Omezení vývozu se týká také předmětů kulturní hodnoty, a to vzhledem k jejich hodnotě, která má obvykle stanovitelnou cenu, avšak nevyčíslitelnou hodnotu z hlediska kulturního dědictví členských států, a proto je v zájmu Evropské unie tyto předměty chránit. Na základě úmluvy Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu (UNESCO)⁶⁴ bylo přijato nařízení Rady (EHS) č. 3911/92, o vývozu kulturních statků. Z České republiky je možné toto zboží vyvážet jen s povolením ministerstva kultury. Tato podmínka je stanovena v zákoně č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, který zahrnuje jak požadavky stanovené výše zmíněným nařízením, tak závazky z úmluvy UNESCO. Speciálně jsou pak v českém právním řádu upraveny sbírky muzejní povahy, a to zákonem č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy, které dále rozvádí výše uvedené nařízení. Ty lze vyvážet pouze na dobu určitou a to jen za přesně stanovenými účely, jako jsou vystavování, restaurování, konzervování či vědecké zkoumání.⁶⁵ Povolení v tomto případě rovněž uděluje v tomto případě ministerstvo kultury.

Posledním speciálním případem zakotveným v českém právním řádu je vývoz archiválií, který je upraven zákonem č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě. Vývoz je stejně jako u sbírek muzejní povahy možný jen na dobu určitou za účely taxativně vymezenými (vystavování, restaurování, konzervování, vědecké zkoumání).⁶⁶

---

⁶⁴ Zde je nutné upozornit na fakt, že Evropská unie sama členem UNESCO není, avšak všechny její členské státy jimi jsou. Česká republika je členem od 15. února 1991 (sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 159/1991 Sb.m.s.), nicméně ČR byla ve formě Československé republiky jedním ze zakládajících členů UNESCO již v roce 1945.

⁶⁵ Česko. Zákon č. 122 ze dne 12.5.2000, Zákon o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, § 11. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 36, s. 1689.

⁶⁶ Česko. Zákon č. 499 ze dne 23.9.2004, Zákon o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, § 11. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 173, s. 9744.

3.4.2. *Ohrožené druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin,*

Ohrožené druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin představují součást přírodního bohatství EU, regulace jejich vývozu a jednotný postup v podobě SOP EU je tedy na místě. Nejvýznamnější mezinárodní smlouvou v této oblasti je úmluva CITES (*Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora*), která byla vytvořena roku 1973 a k níž Česká Republika k ní přistoupila dne 28.2.1992⁶⁷. Nařízením EU, které pak tuto problematiku upravuje, je nařízení ES č. 338/97, o ochraně druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi, jenž je základním předpisem CITES v Evropské unii. Jeho cílem je zachování ohrožených druhů a regulace obchodu s nimi. Nařízení obsahuje seznam chráněných druhů živočichů a rostlin a stanovuje postup pro vývoz, včetně podmínek pro jeho uskutečnění. K vývozu je zapotřebí vydání povolení příslušnými výkonnými orgány členských států a absolvování kontroly ze strany celních úřadů. Dalšími významnými předpisy EU v této oblasti jsou pak nařízení Komise č. 1332/2005, kterým se mění a doplňuje nařízení ES 338/97, či dále nařízení č. 1808/2001, o prováděcích pravidlech k nařízení č. 338/97. Co se týče české úpravy, ta navazuje na úmluvu CITES a výše zmíněné evropské předpisy zákony č. 100/2004 Sb., o obchodování s ohroženými druhy, který podrobně rozvádí pravidla zmíněného nařízení jako např. práva a povinnosti osob, které obchodují s ohroženými druhy či pravomoci dotčených státních orgánů atd.⁶⁸ Relevantním je také zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny a č. 210/2010 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o obchodování s ohroženými druhy. Dle těchto zákonů vykonává kontrolu nad nelegálním vývozem celní správa České republiky. Pro vývoz těmito předpisy regulovaného zboží je nutné získat povolení či potvrzení o zpětném vývozu. Náležitosti jsou upraveny v §§ 3 – 15c zákona č. 100/2004 Sb. Tato povolení je nutná podat Ministerstvu životního prostředí, které je příslušným správním orgánem pro rozhodování a udělování povolení.

3.4.3. *Léky a léčiva, transfuzní přípravky a krevní deriváty*

---

⁶⁷ Viz Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 572/1992 Sb.

⁶⁸ STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*. Praha : Linde, 2006. 591 s.,s. 469-470.

Léky a léčiva tvoří významnou komoditu vyváženou z EU do třetích zemí. Vzhledem k možnému zneužití léků, léčiv či krevních derivátů způsobeném jejich složením a jejich možné přeměně na látky zakázané byla regulace vývozu tohoto zboží v Evropské Unii zavedena formou směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/83/ES⁶⁹, o kodexu Společenství týkající se humánních léčivých přípravků a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/82/ES o kodexu Společenství týkající se veterinárních léčivých přípravků a dále rozhodnutím Rady č. 339/93. V českém prostředí jsou výše zmíněné směrnice provedeny dvěma zákony, a to č. 378/2007 Sb., o léčivech a č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků. Úprava se vztahuje především na tzv. humánní léčivé přípravky, veterinární léčivé přípravky, transfuzní přípravky a krevní deriváty.⁷⁰ Co se týče transfuzních přípravků a krevních derivátů, je příslušným správním orgánem pro povolování vývozu Ministerstvo zdravotnictví⁷¹. V případě vývozu léků a ostatních léčiv je dozorujícím orgánem Státní ústav pro kontrolu léčiv.

3.4.4. Baterie a akumulátory

Baterie a akumulátory jsou specifickou oblastí zboží, jejíž vývoz je omezen. Zde je jednotný regulovaný postup v rámci SOP EU zvolen z toho důvodu, že toto zboží obsahuje vysoké množství nebezpečných látek, které mohou být jak škodlivé pro životní prostředí, tak by mohlo být využito k nelegálním účelům. Na evropské úrovni je vývoz tohoto zboží upraveno směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2006/66/ES, o bateriích a akumulátorech a odpadních bateriích a akumulátorech. Směrnice podmiňuje vývoz baterií a akumulátorů souladem s nařízením č. 259/93 (nyní nahrazeno nařízením Evropského Parlamentu a Rady č. 1013/2006 o přepravě odpadů). Nařízení upravuje zvláštní postup a nutné podmínky, které musí při vývozu baterií a akumulátorů či jejich opadů vývozce při exportu do třetích zemí splnit. V českém právu je směrnice implementována zákonem č. 185/2001 Sb., o odpadech. Příslušným správním úřadem, který vydává povolení vyvážet toto zboží, je Ministerstvo životního prostředí. V této

---

⁶⁹ Směrnice stanovuje, že vývoz definovaných léčivých přípravků je možný pouze se současně předloženým povolením k výrobě těchto přípravků.

⁷⁰ *Léky, léčiva* [online]. Praha : Generální ředitelství cel, 2009 [cit. 2014-20-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-spolecnosti-a-zivotniho-prostredi/Stranky/leky-leciva.aspx>>.

⁷¹ Česko. Zákon č. 378 ze dne 31.12.2007, Zákon o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), § 24 odst. 4. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2007, částka 115, s. 5358.

souvislosti je jistě vhodné zmínit, že i odpad z baterií a akumulátorů a taktéž odpad obecně je zbožím ve smyslu evropského práva. Toto vyplývá z judikatury Evropského soudního dvora, zejména případu tzv. Valonského odpadu (případ C-2/90 Komise vs. Belgie)⁷², ve kterém soud stanovil, že i odpad je zboží, je nutno jej za zboží považovat a je možno s tím v tomto smyslu nakládat (tj. vyvážet či dovážet).

3.4.5. Chemické látky a přípravky

Chemické látky a přípravky jsou stejně jako léky často vyváženým zbožím, kde existuje nebezpečí pro zdraví či životní prostředí, a proto je jejich vývoz jednotně regulován v rámci SOP EU. Přesně vyjmenované druhy a zejména definice chemických látek a přípravků, které podléhají omezení vývozu, můžeme nalézt v nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 649/2012, o vývozu a dovozu nebezpečných chemických látek a v souladu s ním jsou pravidla vývozu chemických látek rozvedena v zákoně č. 350/2011 Sb., chemický zákon⁷³. Cílem zákona je zajištění ochrany zdraví a životního prostředí před škodlivými účinky látek a směsí.⁷⁴ Výše zmíněné předpisy reflektují Rotterdamskou úmluvu, ke které Česká republika přistoupila dne 22. 6. 1999 a v platnost pak vstoupila dne 24.2.2004⁷⁵. Pro účely evidence takto regulovaných přípravků byla také zřízena evropská centrální evidence EDEXIM (*European Database of Export and Import of Dangerous Chemicals*).⁷⁶ Dle článku 17 odst. 3 výše zmíněného nařízení je nutno při vývozu regulovaných chemických látek přiložit k celnímu prohlášení i bezpečnostní list, který musí splňovat náležitosti a podmínky uvedené v čl. 31 nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek a o zřízení Evropské agentury pro chemické látky.

---

⁷² C-2/90 Komise vs. Belgie (1992) ECR I-4431.

⁷³ Česko. Zákon č. 350 ze dne 29.11.2011, o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon), § 2. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 122, s. 4362.

⁷⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 350 ze dne 29.11.2011, o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon).

⁷⁵ Viz sdělení Ministerstva zahraničních věcí ČR č. 94/2005 Sb.m.s.

⁷⁶ Evropská komise: *European Database of Export and Import of Dangerous Chemicals* [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-20-06]. Dostupné z WWW: <<http://edexim.jrc.ec.europa.eu>>.

3.4.6. Zboží dvojího užití

Zboží dvojího užití je nejméně a nejpřísněji upravenou oblastí regulovaného vývozu, a to zejména z důvodu rozsáhlé mezinárodní úpravy, kterou je potřeba dodržovat či dále rozvést a také z důvodu propracovanosti omezení a kontrol při vývozu. Tato přísná pravidla jsou v evropském právu dána především z toho důvodu, že zboží dvojího užití představuje velký podíl na obchodu EU se svými strategickými partnery, a je tedy nutné ohlídat, aby tato úprava byla co nejvíce efektivní a co nejméně snižovala konkurenceschopnost EU a inovace výrobců.⁷⁷ Jedná se o zboží, které samo ze své podstaty není zbožím nijak nebezpečným či ohrožujícím, avšak dá se užit jako materiál či součást pro výrobu zbraní, a to včetně zbraní hromadného ničení (ZHN). Do této kategorie spadají například chemické nebo biologické výrobky, jaderné technologie, optické a laserové technologie, materiály používané v letecké elektrotechnice nebo některé druhy softwaru (pro účely této práce je nutné uvést, že software není považován za zboží). Seznam zboží, které se považuje za zboží dvojího užití a spadá tak pod regulaci, je uveden v nařízení (ES) č. 428/2009, kterým se zavádí režim Společenství pro kontrolu vývozu, přepravy, zprostředkování a tranzitu zboží dvojího užití (dále „nařízení o zboží dvojího užití“). Toto nařízení je základním evropským předpisem pro regulaci zboží dvojího užití.

Účelem kontroly vývozu zboží dvojího užití je zajistit, aby se toto zboží neocitlo na území států, které by jej mohly využít v programech šíření ZHN, nebo se dostalo do rukou organizací, které by je mohly použít pro teroristické nebo vojenské účely. Předpisy EU obecně vývoz zboží dvojího užití nezakazují, avšak vývoz jednotlivých dodávek není povolován, pokud existuje riziko jejich zneužití. Cílem této regulace je tedy předcházet možnému poškození zahraničněpolitických, bezpečnostních či obchodních zájmů EU či jejich členských států, z jejichž území by kontrolované zboží mělo být vyvezeno, stejně jako poškození obchodních zájmů podnikatelů, kteří by se mohli do těchto nežádoucích aktivit zapojit.

Omezení vývozu zboží dvojího užití je upraveno nařízením o zboží dvojího užití. Prováděcím předpisem k tomuto nařízení je v České republice zákon č. 594/2004 Sb., o provádění režimu ES pro kontrolu vývozu zboží dvojího užití. I v případě zboží

---

⁷⁷ *Dual-use controls* [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-21-06]. Dostupné z WWW: <<http://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>>.

dvojího užití je stejně jako v ostatních případech omezování vývozu nutno žádat o povolení vyvezení zboží, a to u Ministerstva průmyslu a obchodu⁷⁸. Za tímto účelem zřídilo zmíněné ministerstvo zvláštní útvar – Licenční správu - odpovědný za řízení a vykonávání činností spojených s uplatňováním licenčního režimu v oblasti hospodářských styků se zahraničím.⁷⁹ O vydání povolení, a to i v případě vývozu do ostatních členských zemí EU, je nutno žádat, pokud se jedná o zboží, které je zmíněno v seznamu kontrolovaného zboží nařízení o zboží dvojího užití, také v případě, pokud se jedná o zboží, které v seznamu uvedeno není, avšak mohlo by ohrožovat obchodní nebo bezpečnostní zájmy státu a dále také v případě „nehmotného“ vývozu, kde je vývoz realizován elektronickými prostředky (např. u softwaru).

Pro účely vývozu zboží dvojího užití zavedla Evropská unie speciální kategorii exportních povolení, tzv. všeobecná vývozní povolení EU (*EU General Export Authorizations*). Dohromady je rozlišováno 6 druhů vývozních povolení, přičemž každé z nich se uděluje buď pro určitou kategorii výrobků či v závislosti na cílové destinaci, kam má být zboží dovezeno (např. do Spojených států amerických, Austrálie, Japonska či Švýcarska).⁸⁰ Všeobecné vývozní povolení je výhodné v tom, že splňuje-li zboží kritéria některého z těchto povolení, může exportér z EU zboží pouze stanoveným způsobem zaregistrovat a nemusí žádat o individuální vývozní povolení. Procedura je tedy rychlejší, úspornější, ale přesto efektivní. Jednotlivé druhy všeobecných vývozních povolení jsou přílohou II nařízení o zboží dvojího užití.

Evropská unie či její členské státy jsou v mnoha případech vázány mezinárodními smlouvami týkající se zboží dvojího užití. Mezi nejvýznamnější mezinárodní smlouvy, ale i neformální ujednání týkající se problematiky zboží dvojího užití uzavřené ČR či EU patří např. Wassenaarské ujednání zahrnující kontrolu vývozu konvenčních zbraní a zboží využitelných k dvojitému užití, k němuž ČR přistoupila

---

⁷⁸ Česko. Zákon č. 594 ze dne 3.12.2004, Zákon o provádění režimu ES pro kontrolu vývozu zboží dvojího užití, § 8. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 36, s. 1689.

⁷⁹ *Licenční správa* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu, c2005 [cit. 2014-21-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/>>.

⁸⁰ *Fact sheet on new EU General Export Authorisations* [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-24-06]. Dostupný z WWW: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2011/december/tradoc_148466.pdf>.

11.listopadu 1995⁸¹, či Australská skupina, která vznikla z iniciativy Austrálie v reakci na porušení Ženevského protokolu z roku 1925 použitím chemických zbraní v iránsko-iráckém konfliktu⁸². Jedná se o úmluvu týkající se vývozních kontrol chemických látek využitelných k dvojímu užití a biologických zbraní, k níž ČR přistoupila v roce 1994. Dále lze do této skupiny smluv zařadit Režim kontroly raketových technologií z r. 1987, jenž je neformálním uskupením zemí, jehož předmětem je soubor vývozních opatření s cílem znemožnit šíření raketových technologií a komponent⁸³, či Skupina jaderných dodavatelů z r. 1975, která je nesmluvním ujednáním navazujícím na Smlouvu o nešíření jaderných zbraní a zajišťuje mezinárodní kontroly jaderných položek. Pro zajímavost lze uvést, že v období 2013/2014 je předsedající zemí Skupiny jaderných dodavatelů Česká republika.⁸⁴

3.4.7. Omezení vývozu zbraní a vojenského materiálu– zvláštní exkurs

I přesto, že evropské právo nepovažuje zbraně za zboží ve smyslu spadajícím do definice uvedené v kapitole Terminologie, považuji za důležité zde pro úplnost zmínit i režim vývozu zbraní, jakožto věci svou povahou blízkých zboží, jejichž regulace je podobně jako u zboží dvojího užití důležitá z hlediska bezpečnosti EU a konstrukce omezení vývozu v mnoha ohledech podobná. Regulace vývozu zbraní je v kompetenci každého členského státu a je jen na něm, jak jej upraví. Avšak, z hlediska SOP EU jako vnější činnosti EU je vývoz do třetích zemí upraven jednotně. Tato kapitola obsahuje obecný přehled regulace / zákazu šíření zbraní hromadného ničení (jaderných, chemických či biologických), strategických zbraní (rakety dlouhého, středního a krátkého doletu) a některých konvenčních zbraní, které mají zvýšené účinky.

Dle článku 346 odst. 1 písm. b) SFEU podléhá úprava obchodu se zbraněmi vnitrostátním úpravám, a tudíž zbraně neodpovídají svou povahou zboží ani nepodléhají úpravě volného pohybu zboží jako jedné ze čtyř základních svobod EU. Významným

---

⁸¹ *Wassenaar Agreement* [online]. Vídeň : Wassenaar Agreement Secretariat, 2014 [cit. 2014-25-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.wassenaar.org/introduction/index.html>>.

⁸² *The Australia Group* [online]. Canberra : AustraliaGroup.net, c2007 [cit. 2014-25-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.australiagroup.net/en/index.html>>.

⁸³ *Missile Technology Control Regime* [online]., Quebec : Government of Canada, 2014 [cit. 2014-25-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.mtcr.info/english/index.html>>.

⁸⁴ *Nuclear Suppliers Group* [online]. Brusel : Evropská komise, c2013 [cit. 2014-25-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.nuclearsuppliersgroup.org/en/participants1>>.

rozdílem oproti zboží je tedy uplatnění regulace nejen na vývoz do třetích zemí, ale i na obchodování mezi členskými státy EU. Z tohoto důvodu není právní úprava ze strany zdaleka tak propracovaná jako v případě zboží dvojího užití, nicméně členské státy i EU se v oblasti vývozu zbraní řídí stejnými principy a pravidly mezinárodních smluv, jelikož jsou a všechny členské státy (a někdy i samotná EU) zpravidla společnými signatáři těchto smluv.

Mezi nejvýznamnější mezinárodní smlouvy patří zejména Smlouva o nešíření jaderných zbraní („*Non-Proliferation Treaty*“) z roku 1968, ke které přistoupily všechny členské státy a jejíž zásady byl promítnuty jak do evropských předpisů, tak do právních předpisů členských států EU.⁸⁵ Dále můžeme uvést například Smlouvy o omezení strategických zbraní (SALT I, SALT II či START), konvence týkající se omezení chemických, biologických zbraní či konvenčních zbraní atd. Těchto smluv je nepřehledné množství a u většiny z nich jsou signatáři členské státy. Nicméně se tyto smlouvy promítají i do práva evropského.

Hlavním předpisem českého práva v této oblasti je zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, který zakazuje vývoz zbraní hromadného ničení, kterými se rozumí jaderné, chemické a biologické zbraně a zboží, na které se vztahují ustanovení zvláštních právních předpisů nebo vyhlášených mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, zakazujících použití, skladování, výrobu a převod protipěchotních min a nařizujících jejich zničení a zakazujících nebo omezujících použití některých konvenčních zbraní, které mohou způsobovat nadměrné utrpení nebo mohou mít nerozlišující účinky, pokud vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak. Ostatní vojenský materiál může provádět pouze právnická osoba s povolením Ministerstva průmyslu a obchodu na základě závazných stanovisek ministerstva zahraničních věcí, ministerstva obrany a ministerstva vnitra.⁸⁶ Dále, právnická osoba, již bylo uděleno

---

⁸⁵ PORTELA, Clara. The EU and the NPT: testing the European nonproliferation strategy. *Disarmament Diplomacy* [online]. 2004, č. 78, July/August [cit. 2014-22-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.acronym.org.uk/dd/dd78/78cp.htm>>.

⁸⁶ Česko. Zákon č. 38 ze dne 21.3.1994, Zákon o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších

povolení dle věty výše, je oprávněna určitý obchod s vojenským materiálem provádět jen na základě licence ministerstva průmyslu a obchodu, která se uděluje pro každou smlouvu, jejímž předmětem je obchod s vojenským materiálem definovaným v zákoně.⁸⁷

3.4.8. Návykové látky a prekursory drog – zvláštní exkurs

Drogy a návykové látky jsou dle judikatury SDEU⁸⁸ považovány za *res extra commercium* a nespádají pod definici zboží. Nicméně, vzhledem k tomu, že tyto látky mohou být používány také pro odlišné, např. léčebné účely, jejich vývoz ve smyslu vnějšího obchodu je upraven podobným způsobem jako zboží, které je rovněž nutno regulovat z důvodu ochrany zdraví či nebezpečí jejich zneužití. Tuto situaci je však stejně jako v kapitole 3.4.7. nutné odlišovat od vnitřního obchodu, který je otázkou regulace jednotlivých členských států.

Regulace obchodu s drogami a vývozu drog je upravena primárně na mezinárodní úrovni. Dne 13. října 1988 přistoupila Česká republika (tehdy Československá socialistická republika) k Úmluvě o psychotropních látkách⁸⁹, ta upravuje omezení vývozu v čl. 13 úmluvy. Dále je Česká republika signatářem Jednotné úmluvy o omamných látkách, ke které přistoupila (jako Československá socialistická republika) 31. července 1961⁹⁰. S těmito úmluvami je v souladu i evropská úprava a navazuje na ně.

Nejvýznamnějším evropským předpisem v této oblasti je nařízení Rady č. 111/2005, kterým se stanoví pravidla pro sledování obchodu s prekursory drog⁹¹ mezi Společenstvím a třetími zeměmi a jeho prováděcí nařízení Komise č. 1277/2005 ze dne 27. července 2005, kterým se stanoví prováděcí pravidla k výše zmíněnému nařízení č.

---

předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 6. In *Sbirka zákonů, Česká republika*. 1994, částka 13, s. 243.

⁸⁷ Česko. Zákon č. 38 ze dne 21.3.1994, Zákon o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 14. In *Sbirka zákonů, Česká republika*. 1994, částka 13, s. 245.

⁸⁸ C-137/09 Josemans (2010) ECR I-13019.

⁸⁹ Úmluva byla vyhlášena vyhláškou ministerstva zahraničních věcí ČSSR č. 62/89 Sb.

⁹⁰ Úmluva byla vyhlášena vyhláškou ministerstva zahraničních věcí ČSSR č. 47/1965 Sb.

⁹¹ Jako prekursory drog jsou definovány zpravidla chemické látky, které je možno zneužít jako součást k výrobě drog.

111/2005. V českých předpisech jsou tato nařízení doplněna a rozvedena zákony č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog⁹². Návykovými látkami jsou omamné látky a psychotropní látky uvedené v přílohách č. 1 až 7 nařízení vlády o seznamu návykových látek⁹³. Prekurzory drog jsou uvedeny v přílohách 1 – 3 zákona č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog, který byl vydán za účelem rozvedení nařízení č. 111/2005 zmíněného výše.

K vývozu návykových látek a prekursorů drog je nutné předložit při celním řízení povolení Ministerstva zdravotnictví⁹⁴.

3.5. Přehled nástrojů společné obchodní politiky majících vliv na vývoz zboží

Závazné právní předpisy a vnější smlouvy EU upravují možnosti vývozu a jsou v nich zakotveny nástroje, pomocí nichž Evropská unie prosazuje své cíle společné obchodní politiky. Těmito cíli jsou především prosazování otevřeného a mnohostranného obchodního systému ve světě a ochranu zájmů EU a členských zemí zejména v případech, kdy by měl volný obchod nepříznivé dopady na ekonomickou situaci, prosperitu, zaměstnanost či obchodní bilanci v EU.⁹⁵ Nástroje můžeme členit na autonomní a smluvní. Autonomní nástroje zahrnují opatření týkající se dovozu a vývozu mimo rámec smluvních závazků. Smluvní politika pak zahrnuje veškerá smluvní ujednání se třetími zeměmi týkající se dovozu a vývozu. Autonomní nástroje můžeme rozdělit na tarifní a netarifní opatření. První skupinu tvoří cla a celní kvóty, druhou dovozní přírážky, dovozní depozita, sledování dovozu nebo vývozu, množstevní omezení aj.⁹⁶ Mezi nejrozšířenější nástroje společné obchodní politiky patří cla, která chrání či naopak podporují dovoz, kvóty, které jsou uplatňovány především vůči

---

⁹² Vývozu se týkají §§ 16 – 20 předmětného zákona.

⁹³ Česko. Zákon č. 167 ze dne 15.7.1998, Zákon o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, § 2a. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 57, s. 6770.

⁹⁴ Česko. Zákon č. 272 ze dne 10.9.2013, Zákon o prekursorech drog, § 16. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 105, s. 2912.

⁹⁵ *Obchod, růst a světové záležitosti – Obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020 jednou z pokračujících priorit společné obchodní politiky EU pro období do roku 2020, COM(2010)612* [online]. Brusel : Komise Evropské Unie, 2010 [cit. 2014-05-04]. Dostupné z [www: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146955.pdf>](http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146955.pdf).

⁹⁶ FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2008, xv, 179 s. str. 74 – 83.

zemím, které nejsou členy Světové obchodní organizace (dále jen „WTO“), antidumpingová opatření, protisubvenční či ochranná opatření.⁹⁷ Tyto nástroje se však uplatní především ke vztahu k dovozu zboží do EU, který není předmětem této práce.

Co se týče vývozu zboží z EU, jsou nástroji zejména dobrovolná exportní omezení, nařízení o obchodních bariérách či opatření na vývoz výrobků z EU.⁹⁸ Jak uvidíme níže, dobrovolná exportní omezení mají spíše regulační funkci a v současnosti nejsou příliš užívaná. Nařízení o obchodních bariérách oproti tomu slouží k podpoře evropských exportérů prostřednictvím kterého EU napomáhá otevření trhů třetích zemí jejím vývozcům. Opatření na vývoz výrobků z EU pak je nástrojem, který vývoz omezuje, a to z důvodu nadřazení bezpečnostních a zahraničněpolitických zájmů nad obchodní zájmy EU.

3.5.1. Dobrovolná exportní omezení

Jak již napovídá název, dobrovolná exportní omezení (anglicky *voluntary export restriction*) patří mezi nevymahatelné (či jen stěží vymahatelné) prostředky k zamezení exportu, a to nejčastěji na základě bilaterálních smluv mezi vyvážející a přijímající zemí, v nichž se exportér dobrovolně zavazuje, že nepřekročí stanovený limit pro dovoz určitého typu zboží. Jde v podstatě o uvalení dovozní kvóty, kterou na sebe však sama bere exportující země. Nejznámějším příkladem dobrovolného exportního omezení sjednaným EU (tehdy EHS) v 60. letech 20. století, kdy byli evropští výrobci textilu vystaveni silné konkurenci ze strany Japonska a dalších zejména jihoasijských států. Z tohoto důvodu EU přikročila k jednání o dobrovolném exportním omezení s těmito státy z důvodu ochrany výroby a vývozu svých vlastních výrobců. Tento proces pak vzhledem ke svému rozměru vedl až ke sjednání multilaterální dohody *Multi-Fiber Agreement* na počátku 70. let.⁹⁹ V současné době však tato opatření nejsou příliš užívaná, také vzhledem k tomu, že na základě výsledků tzv. Uruguayského kola GATT (nyní WTO) se členské státy zavázaly tento nástroj omezit.

---

⁹⁷ FRIČOVÁ Vítězslava. *Obchodní politika* [online]. Praha : Úřad vlády České republiky, 2013 [cit. 2014-05-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/680/sekce/obchodni-politika/>>.

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ SURANOVIC, Steven M. *International Trade Theory and Policy* [online]. Washington : George Washington University, 2010 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://internationalecon.com/Trade/Tch10/T10-3B.php>>.

3.5.2. Nařízení o obchodních bariérách

Nařízení o obchodních bariérách - nařízení Rady č. 3286/94 (anglicky *trade barriers regulation*) je ofenzivním opatřením a vstoupilo v platnost 1. ledna 1995. „ [Nařízení o obchodních bariérách] je právní nástroj, který dává podnikům, průmyslovým odvětvím EU nebo jejich sdružením i členským státům EU právo podat stížnost k Evropské komisi, která ji pak vyšetří a určí, zda existují důkazy o porušení mezinárodních pravidel obchodu, které vedlo k nepříznivým obchodním účinkům nebo k újmě.“¹⁰⁰ Nařízení má být hlavně prostředkem k otevření trhů třetích zemí a odstraněním překážek pro vývozce z Evropské unie. Nařízení o obchodních bariérách se vztahuje nejen na zboží, ale i na práv z duševního vlastnictví či služby. Překážka obchodu je zde definována jako: „jakýkoliv obchodní postup zavedený nebo zachovávaný třetí zemí, proti kterému přiznávají mezinárodní obchodní pravidla právo jednat“.¹⁰¹ Mezinárodními obchodními pravidly se rozumí dle Nařízení o obchodních bariérách zejména pravidla nastavená WTO či bilaterální dohody o volném obchodu.

Hlavním cílem nařízení je tedy zajistit prosazování práv Evropské unie a jejího vývozu podle mezinárodních obchodních dohod v případě, kdy třetí země zavedou překážky obchodu, které zamezují vstupu vývozců z EU na trh třetí země. Nařízení lze využít nejen ve vztahu k vývozu, ale také za situace, kdy překážky obchodu zavedené třetí zemí ovlivňují trh EU. Při zjištění existence překážky v třetí zemi může podnik či skupina podniků¹⁰²/sdružení podat stížnost k Evropské Komisi. Po obdržení stížnosti ji Evropská Komise předá členským státům k vyjádření a rozhodne o přípustnosti. Stížnost bude přípustná především, pokud bude poskytnut dostatek důkazů a postup proti obchodní překážce bude v zájmu Společenství. Důkazy musí především prokázat, že obchodní překážka je v rozporu s mezinárodními závazky a existuje zde tedy právo zasáhnout. O zahájení řízení se informuje v Úředním věstníku EU za účelem oznámení všem potenciálně dotčeným subjektům, včetně země, která obchodní překážku

---

¹⁰⁰ *Nařízení o obchodních překážkách* [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-05-23]. Dostupné z WWW: < http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2005/august/tradoc_124281.pdf. >.

¹⁰¹ Nařízení Rady č. 3286/94, kterým se stanoví postupy Společenství v oblasti společné obchodní politiky k zajištění výkonu práv Společenství podle mezinárodních obchodních pravidel, zejména pravidel sjednaných v rámci Světové obchodní organizace.

¹⁰² Definice podniku je obsažen v článku 2 odst. 6 nařízení Rady č. 3286/94.

zavedla. Výsledky úspěšně podané stížnosti vůči obchodním překážkám může vést k různým výsledkům. Země, která zavedla obchodní překážku ji může sama zrušit či zavést uspokojivé kroky k jejímu odstranění, ať už z důvodu prevence sporů či z jiných důvodů, Evropská Komise tedy nemusí nijak zasahovat a může situaci v třetí zemi jen monitorovat. Dále může dojít k dohodě mezi třetí zemí a Evropskou Komisí. V některých případech však může dojít až k mezinárodnímu řízení pro řešení sporů, ať již před WTO či jiným orgánem.¹⁰³ Tyto spory jsou však řešeny jen na úrovni vlád jako veřejnoprávních subjektů a původní stěžovatelé k němu nemají přístup. Nařízení o obchodních bariérách je tak prostředkem soukromých subjektů, jak se efektivně dovolat práv vzniklých z dohod WTO či jiných dohod.

„Plnou odpovědnost za obranu proti ochranným opatřením nesou členské státy jako účastníci konkrétních případů. Evropská komise má přímou působnost pouze v případech (...), které zasahují vývoz ze všech zemí EU. Členské státy však mohou ohledně postupu proti ochranným opatřením využít poradenského servisu Evropské komise, která dohlíží, aby byly dodrženy závazky a povinnosti ze strany třetích zemí.“¹⁰⁴

Toto nařízení bylo skutečně předmětem mnoha sporů řešených na půdě WTO. Nejznámějšími případy, kdy došlo v rámci uplatnění mechanismu obsaženém v nařízení o obchodních bariérách k postoupení sporu až před orgán řešení sporů WTO, byl případ antidumpingového zákona USA ze dne 25. února 1997.¹⁰⁵ V prvním případě byla stížnost k Evropské komisi podána organizací EUROFER, a to z důvodu takové obchodní překážky, že antidumpingový zákon USA spočívá v zákazu pro dovozce dovážet nebo prodávat výrobky jakékoliv cizí země za cenu podstatně nižší, než je tržní hodnota nebo velkoobchodní cena těchto výrobků v době dovozu v zemi výroby nebo v jiných zemích, do kterých jsou běžně vyváženy, což bránilo evropským výrobcům a exportérům rozšiřovat své pozice na americkém trhu. Evropská komise tehdy došla k závěru, že americký antidumpingový zákon porušuje dohodu GATT a ustanovení Antidumpingové dohody WTO a Dohodu o zřízení WTO. Vzhledem k tomu, že

---

¹⁰³ *Nařízení o obchodních překážkách* [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-05-23]. Dostupné z WWW: < http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2005/august/tradoc_124281.pdf. >

¹⁰⁴ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 228 s. Expert (Grada). s. 137.

¹⁰⁵ Datum je uvedeno ke dni zahájení šetření v rámci nařízení o obchodních bariérách Evropskou komisí.

konzultace s USA nevedly k řešení, obrátila se Evropská komise na orgán pro řešení sporů WTO, avšak konzultace v rámci tohoto orgánu nebyly úspěšné, a proto byla vytvořena skupina odborníků. Odvolací orgán a tato skupina pak rozhodla, že USA porušují několik ustanovení dohod WTO. I přes toto zjištění však Spojené státy nezačaly s nápravou a dále nedodržovaly předmětná ustanovení dohod. Z tohoto důvodu požádala Evropská komise o povolení použít proti USA odvetná protiopatření. V roce 2004 WTO tato protiopatření povolila a uznala právo EU přijmout právní předpis stanovující povinnosti pro dumpingové výrobky z USA. Až tento krok donutil USA antidumpingový zákon z roku 1916 zrušit v prosinci 2004.¹⁰⁶

3.5.3. Opatření na vývoz výrobků z EU

Na rozdíl od předchozího nástroje vnější obchodní politiky není opatření na vývoz výrobků z EU vtěleno do jednoho právního předpisu, nýbrž je rozseto napříč nařízením a směrnicemi EU týkajících se především regulace vývozu zboží osobám, státům či entitám, na které bylo Evropskou unií z politických či bezpečnostních důvodů uvaleno embargo, zaveden bojkot, zvláštní režim či obdobná sankce.

Nejčastějším typem opatření na vývoz výrobků z EU je zákaz vývozu přesně vymezených komodit a zboží strategických pro postižené státy, v extrémních případech může být vývoz zakázán plošně a dotčený stát či část jeho území může být bojkotován plošně. K tomuto modelu se přibližují současné sankce uplatňované vůči Ruské federaci z důvodu jejího zásahu územní celistvosti Ukrajiny.

Opatření na vývoz výrobků z EU ovlivňuje vývoz převážně negativně. To je způsobeno převažujícími zájmy zahraniční a bezpečnostní politiky nad SOP EU a Evropská unie jej zavádí jen v krajních případech. Nejvýznamnější nařízení tohoto typu včetně jejich promítnutí do českého práva a vysvětlení jejich mechanismu jsou obsažena v podkapitole 3.2.1.

3.6. Mezinárodní smlouvy týkající se vývozu zboží upravující vnější vztahy v právu EU

---

¹⁰⁶ DAVEY, William J. The WTO Dispute Settlement System: The first ten years. *Journal of International Economic Law*. 2005, roč. 8, č. 1, s. 17 – 50. str. 32 a násl.

Mezinárodní smlouvy jsou hlavním prostředkem realizace vnějších vztahů a účasti Evropské unie na obchodování s třetími státy, a jsou tedy nezbytnou součástí pro koordinaci společné obchodní politiky s ostatními mezinárodními organizacemi. „Největší počet těchto smluv se týká oblasti SOP EU a dnes jich jsou řádově stovky a některé se týkají i malých detailů spolupráce.¹⁰⁷ Tyto smlouvy můžou být Evropskou unií uzavírány na základě svého postavení jako samostatného subjektu mezinárodního práva.¹⁰⁸ Zde je nutné zmínit, že „Evropská unie může smlouvu se třetími státy nebo mezinárodními organizacemi uzavřít nejen tehdy, pokud tak stanoví smlouvy, ale i pokud je uzavření smlouvy nezbytné k dosažení cílů stanovených (zakládajícími) Smlouvami.“¹⁰⁹ Pojmově jsou mezinárodní smlouvy v primárním právu vymezeny v čl. 3 odst. 2 SFEU jako „mezinárodní smlouvy“, avšak např. v článku 216 SFEU se o nich hovoří jako o „dohodách“. Dle P. Svobody lze tedy uzavřít, že samotný název tohoto právního aktu není směrodatný. K tomuto závěru pak došel i Evropský soudní dvůr ve svém stanovisku 1/75 z roku 1975 a rozhodující je tedy obsah a souhlas smluvních stran.¹¹⁰ „Vnější smlouvy jsou *terminus technicus* pro mezinárodní smlouvy, uzavírané mezi EU (popř. ESAE) a třetími státy nebo mezinárodními organizacemi, přesněji dvou- či vícestranný závazný písemný projev shodné vůle podle mezinárodního práva, jehož jednou smluvní stranou je EU (popř. ESAE), případně i jejich členské státy a současně nejméně jedna smluvní strana není EU (popř. ESAE) nebo jejich členské státy“.¹¹¹ Vzhledem k tomu, že společná obchodní politika Evropské unie patří mezi její výlučné pravomoci dané SFEU, „členské státy nesmějí vykonávat konkurenční paralelní pravomoci, ale mohou ve specifických případech pouze získat svolení Společenství

---

¹⁰⁷ TÝČ, Vladimír, SEHNÁLEK, David a CHARVÁT, Radim. Vybrané otázky působení práva EU ve sféře českého právního řádu. 1. vydání. Brno : Muni PRESS, 2011. 179 s. Iuridica 385. str. 119.

¹⁰⁸ Postavení EU jako subjektu mezinárodního práva viz např. SVOBODA, Pavel. *Právní problémy tzv. vnějších smluv Evropské unie*. 3. vyd. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, 135 s. Prameny a nové proudy právní vědy, no. 42. str. 24.

¹⁰⁹ ZENKER, Petr. *Smluvní strany EU a třetích zemí* [online]. Praha : Úřad vlády České republiky, 2013 [cit. 2014-06-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/203/sekce/smluvni-vztahy-eu-a-tretich-zemi/>>.

¹¹⁰ SVOBODA, Pavel. *Právní problémy tzv. vnějších smluv Evropské unie*. op.cit., str. 12.

¹¹¹ TOMÁŠEK, Michal ed. Vybrané teoretické problémy vztahu evropského a národního práva po ratifikaci Lisabonské smlouvy. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. 1. vyd. Praha : Univerzita Karlova, 2011, kapitola 1, s. 112.

k podniknutí jednotlivého jednání; takové svolení má být výslovné.“¹¹² Tyto smlouvy se tedy vyznačují tím, že jsou podepsány jménem Evropské unie bez spoluúčasti členských států. Evropská unie je subjektem považovaný za mezinárodní organizaci ve smyslu Vídeňské úmluvy o smluvním právu z roku 1986.

Více než kde jinde se zde projevuje mezinárodněprávní charakter evropského práva. Postavení a charakteru evropského práva se tato diplomová práce nevěnuje, avšak ráda bych v této souvislosti odkázala například na publikaci Tichý et al.: *Evropské právo*,¹¹³ kde je tato problematika velice přehledně popsána a vysvětlena.

Mezinárodní smlouvy v právu EU můžeme dle typů rozdělit na zřizovací smlouvy (tzv. smlouvy primárního práva), na jejímž základě vznikla samotná EU, dále pak v omezené míře mezinárodní smlouvy upravující vnitřní vztahy EU, jejichž význam se s rostoucími pravomocemi EU snižuje, a nakonec vnější smlouvy EU se třetími zeměmi a s mezinárodními organizacemi.¹¹⁴ Vzhledem k účelu této práce a souvislosti se společnou obchodní politikou a vývozem budou v následujících podkapitolách rozebírány pouze poslední dva typy smluv.

3.6.1. *Smlouvy Evropské unie se třetími státy*

Jak již bylo řečeno, převážná většina vnějších smluv je uzavírána v oblasti obchodu. Tyto dohody se svým charakterem velmi liší a je nesnadné je rozřadit do jasně oddělených skupin, vzhledem k tomu, že každá dohoda se třetí zemí je individuálně sjednána a na její podobu mají vliv obchodní strategie EU (které se navíc v čase mění), historický vývoj vztahů smluvních stran, geopolitický význam třetí země či její politické uspořádání. Dle Svobody můžeme smlouvy dělit na asociační dohody, dohody o spolupráci a obchodní dohody.¹¹⁵ Vzhledem k přehlednosti tedy bude tato podkapitola rozdělena na tytéž skupiny, avšak se zaměřením na smlouvy vztahující se k obchodu či vývozu zboží.

---

¹¹² SVOBODA, Pavel. *Právní problémy tzv. vnějších smluv Evropské unie*. op.cit., str. 36.

¹¹³ TICHÝ, Luboš. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, lii, 953 s. Právní učebnice (C.H. Beck), str. 297 a násl.

¹¹⁴ TÝČ, Vladimír. Postavení mezinárodních smluv v právu ES (EU) a jejich aplikace v členských státech. In *Dny veřejného práva. Sborník příspěvků z mezinárodní konference* [online]. Brno : Právníká fakulta, Masarykova univerzita, 2007 [cit. 2014-06-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.law.muni.cz/sborniky/Days-of-public-law/files/pdf/mep/Tyc.pdf>>.

¹¹⁵ SVOBODA, Pavel. *Právní problémy tzv. vnějších smluv Evropské unie*, op. cit., str. 15.

Zvláštním případem smluv EU s třetími zeměmi jsou *asociační dohody*. Účelem těchto dohod je navázat vztahy se třetí zemí, skupinou států či mezinárodní organizací v širokém okruhu záležitostí, většinou se zaměřením na všeobecnou liberalizaci obchodu. Touto dohodou si obvykle smluvní strany upravují práva a povinnosti v oblasti průmyslové, obchodní či ekonomické spolupráce a mohou dosahovat různé šíře od ustavení volné zóny obchodu až po celní unii či zavedení dalších svobod – např. svobodný pohyb kapitálu, zaměstnanců, služeb atp. V případě asociačních dohod můžeme rozlišovat dva typy těchto smluv – první jsou uzavírány za účelem přípravy obou stran na budoucí vstup třetí země do Evropské unie, druhé jsou pak uzavírány bez tohoto výhledu a mají „pouze“ založit dobré vztahy a zjednodušené obchodní postupy mezi smluvními stranami.¹¹⁶

První typ asociačních dohod je uzavírán jako nezbytný předstupeň budoucího členství třetí země v EU a jejich obsah je mnohem strukturovanější a komplexnější než je druhý typ smluv, kde je spolupráce často upravena jen v jedné oblasti. Dohoda má budoucí členský stát co nejvíce „navyknout“ na principy fungování EU a její plnění je nezbytnou podmínkou k pozdějšímu přistoupení. Liberalizace a harmonizace vývozu zboží do těchto zemí je tak jen jedním komponentem složité struktury dohod.

Druhý typ asociačních dohod byl v minulých letech uzavírán především s některými africkými a blízkovýchodními státy (např. s Tuniskem, Alžírskem, Marokem či Izraelem).¹¹⁷ Účelem uzavírání těchto dohod má být vytvoření Euro-středomořského partnerství založeném především na liberalizaci obchodu zbožím, včetně zjednodušení procedur vývozu zboží do těchto zemí.¹¹⁸ K dokončení projektu však zřejmě vzhledem k politické situaci v Libyi či občanské válce Sýrii, která je neslučitelná s demokratickými hodnotami EU, v dohledné době nedojde.

Dalším typem asociačních dohod je dohoda sjednaná v oblasti rozvojové spolupráce se zeměmi ACP – rozvojovými zeměmi Afriky, Karibiku a Pacifiku, jejichž

---

¹¹⁶ ZENKER, Petr. *Smluvní strany EU a třetích zemí* [online]. Praha : Úřad vlády České republiky, 2013 [cit. 2014-06-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/203/sekce/smluvni-vztahy-eu-a-tretich-zemi/>>.

¹¹⁷ *Association agreements* [online]. Brusel : Evropská služba pro vnější činnost, 2014 [cit. 2014-07-01]. Dostupné z WWW: <http://eeas.europa.eu/association/docs/agreements_en.pdf>.

¹¹⁸ *Euro-Mediterranean partnership* [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-07-01]. Dostupné z WWW: <<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/euro-mediterranean-partnership/>>.

účelem je výhodnější a snadnější obchod s těmito státy na jedné straně a (zejména ekonomická) pomoc EU s rozvojem těchto zemí na straně druhé. „Až do 31.12.2007 se obchodně politický režim řídil příslušnými ustanoveními Dohody z Cotonu¹¹⁹ mezi EU a zeměmi Afriky, Karibiku a Tichomoří. Byl založen na jednostranných (nerecipročních) preferencích, které EU poskytovala těmto zemím na základě výjimky udělené Světovou obchodní organizací, platné do konce roku 2007. Vzhledem k tomu, že pokračování v aplikaci takového režimu by od 1.1.2008 bylo v rozporu s pravidly WTO, bylo dohodnuto nahradit jej sjednáním Dohod o ekonomickém partnerství (tzv. EPAs) se šesti regiony zemí ACP (...), kompatibilními s ustanoveními WTO. Tyto dohody o volném obchodu mají obsahovat nejen přístup na trh (pro všechny země ACP bezcelní a bezkvótový vývoz do EU s výjimkou přechodného období na rýži a cukr), pravidla původu a ochranná opatření, ale i úpravu obchodu službami, veřejných zakázek, investic a také rozvojové spolupráce s důrazem na poskytnutí dodatečných finančních prostředků pro odstranění dopadů implementace EPAs.“¹²⁰

Ačkoliv tedy, jak bylo vyloženo výše, může být rozsah a účel asociačních dohod různý, přesto mají tyto smlouvy dle Evropské služby pro vnější činnost společné následující prvky:

- asociační dohody jsou uzavírány na základě článku 217 SFEU;
- jejich účelem je navázání blízké ekonomické a politické spolupráce (nikoliv jen prosté spolupráce);
- asociačními dohodami jsou vytvářeny společné orgány smluvních stran za účelem koordinace spolupráce nadané pravomocí činit rozhodnutí, kterými jsou smluvní strany vázány;

---

¹¹⁹ Dohoda z Cotonu, podepsaná roku 2000 v Cotonu, Benin. Od roku 2008 je Cotonský systém (vzhledem k výše zmíněné nutnosti souladu s pravidly WTO nařízením Rady (ES) č. 1528/2007 ze dne 20.12.2007, Úřední věstník EU č. L 348 ze dne 31.12.2007, o uplatňování režimu stanoveného v dohodách zakládajících hospodářské partnerství nebo vedoucích k jeho založení na produkty pocházející z některých států, které jsou součástí skupiny afrických, karibských a tichomořských států, dohodami o všeobecném systému preferencí EU a Dohodou o obchodu, rozvoji a spolupráci mezi EU a Jihoafrickou republikou, publikovanou pod OJ L 311 ze dne 4.12.1999.

¹²⁰ KULOVANÝ, Petr. *Změna obchodně politického režimu se zeměmi AKT od 1.1.2008* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2014 [cit. 2014-07-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument38924.html>>.

- asociační dohody zakládají mezi smluvními stranami doložku nejvyšších výhod (*Most Favoured Nation Treatment*)¹²¹;
- od roku 1995 vyžaduje EU jako součást smlouvy doložku o dodržování lidských práv a demokratických principů, která má být považována za základní článek asociační dohody;
- v mnoha případech nahrazuje asociační dohoda smlouvu o spolupráci a zintenzivňuje tak vztahy mezi smluvními stranami.¹²²

Do skupiny asociačních dohod bývá zařazována i dohoda o EHP uzavřená se zeměmi Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) v roce 1994. Výjimkou je pouze Švýcarsko, které je jediným členem ESVO nepatřící do EHP a jeho vztahy vůči EU jsou řízeny dohodou o volném obchodu z roku 1972 a 7 smlouvami o spolupráci v oblasti volného pohybu osob, letecké dopravě, přepravě zboží a cestujících po železnici a silnici, veřejných zakázek a v oblasti vědecko-technické spolupráce. Celkově však v současné době je mezi EU a Švýcarskem uzavřeno přibližně 180 smluv upravujících vztahy těchto dvou subjektů.¹²³ EHP je velmi významnou smlouvou ve vztahu k obchodu a vývozu a „znamená velmi úzkou ekonomickou vazbu tří zemí ESVO k jednotnému vnitřnímu trhu ES. Tyto země jsou do něj vlastně zapojeny (s výjimkou již zmíněného zemědělství a rybolovu) prostřednictvím komunitárního práva, jehož podstatná část se vztahuje i na ně. Jsou to jednak pravidla obsažená přímo v Dohodě o EHP, za druhé pak sekundární akty komunitárního práva, jejíž závaznost státy ESVO dobrovolně přijaly.“¹²⁴ Vzhledem k tomu, že by rozbor této dohody vydal na samostatné téma diplomové práce, nebude Dohoda o EHP již dále rozebírána.

---

¹²¹ Je původně nástrojem WTO. Jde o ustanovení, kterým se smluvní strany zavazují poskytnout si v dané oblasti minimálně stejné výhody, které před uzavřením smlouvy poskytli jiným státům, nebo kdykoliv po uzavření smlouvy třetím státům poskytnou.

¹²² *Association agreements* [online]. Brusel : Evropská služba pro vnější činnost, 2014 [cit. 2014-07-01]. Dostupné z WWW: <http://eeas.europa.eu/association/docs/agreements_en.pdf>.

¹²³ Economiesuisse. *Europapolitik: Erfolg durch Pragmatismus*[online]. Zurich : Offset Holend, 2006 [cit.2014-11-03]. Dostupné z WWW: kms2.isn.ethz.ch/.../Economiesuisse_Position_Europa_2006.pdf>. str. 9.

¹²⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda a Vladimír TÝČ. *Vnější obchodní vztahy Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 207 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 299. str. 157.

Dohoda o EHP rozšířila čtyři základní svobody volného pohybu na území jejích členských států a pravidla EU ve formě přímo použitelných předpisů týkajících se vývozu zboží byla vztažena na celé území EHP.

Mezi nejznámější a v současné době relevantní asociační dohodou s výhledem třetí země pro vstup do EU je asociační dohoda s Tureckem z roku 1964. Mezi asociační dohody necílené na vstup třetí země do EU jsou například dohody s Chile z roku 2003, Izraelem z roku 2000 či s Jordánskem z roku 2002.

Asociační dohody jsou nástrojem otvírání trhů třetích zemí a vzhledem k jejich rozsahu zasahujícím do mnoha oblastí fungování třetí země umožňuje nastavit tamější ekonomické (či v omezené míře i politické) prostředí ve prospěch či v souladu s obchodní politikou EU a export do těchto zemí je snadnější a vztahuje se obvykle na více druhů zboží než například u obchodních dohod (viz níže). V červnu 2014 byly asociační dohody podepsány také s Gruzii, Moldavskem a Ukrajinou (bez výhledu budoucího členství v EU). V případě těchto tří zemí smlouva obsahuje (mimo jiné) zjednodušení podmínek exportu z EU na jejich území, avšak s výjimkou některých oblastí, u kterých je zapotřebí delší čas pro přizpůsobení se podmínkám trhu EU. Navíc, tyto země jsou dle smlouvy zavázány přizpůsobit své předpisy fungování evropského trhu, klást důraz na modernizaci ekonomiky a zlepšování podnikatelského prostředí.¹²⁵ Tyto podmínky obsažené ve smlouvách dokazují, že asociační dohody mohou být mocným prostředkem podpory evropských vývozců.

Smlouva s Gruzii, Moldavskem a Ukrajinou je podepisována bez výhledu vstupu těchto zemí do EU, což je posun vzhledem k asociačním dohodám podepisovaným s evropskými státy v minulosti. Podle analytika Ústavu mezinárodních vztahů Víta Beneše je „zásadním rozdílem to, že asociační dohody v 90. letech byly chápány jako předstupeň přistoupení do Evropské unie.(...) To je rozdíl také oproti zemím Balkánu. Ty mají totiž perspektivu budoucího členství v Unii zajištěnou.“¹²⁶ Plnění dohody ze strany Ukrajiny její přínosy pro obě strany budou jistě značně ztíženy vzhledem k její současné politické situaci blížící se stavu občanské války a v jejím důsledku také ke

---

¹²⁵ LIDL, Václav. Eurasijská ekonomická unie: supervelmoc zítřka či papírový tygr?. *Mezinárodní politika*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, roč. 2014, č. 6.

¹²⁶ BENEŠ, Vít. *Co přinesou asociační dohody EU s Ukrajinou, Gruzii a Moldavskem?* [online]. Praha : Euractiv.cz, 2014 [cit. 2014-10-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/clanek/co-prinesou-asociacni-dohody-eu-s-ukrajinou-gruzii-a-moldavskem-011960>>.

sníženému zájmu evropských exportérů investovat do takto nestabilní země. Na druhou stranu, EU se politicky i ekonomicky snaží přispět ke stabilizaci situace na Ukrajině a již před podpisem asociační dohody byly ve prospěch Ukrajiny zavedena tzv. autonomní obchodní opatření zavedená na pomoc oslabené ekonomice Ukrajiny promíjející cla na některé zboží ukrajinských vývozců.

Dalším typem dohod se třetími státy jsou tzv. *dohody o spolupráci*. Tyto dohody jsou menšího rozsahu než asociační dohody, avšak zároveň jsou širěji zaměřené než dohody obchodních upravují i jiné záležitosti než jen ty obchodní a obvykle zde existuje zájem na užším vztahu ze strany EU. Tyto dohody by se daly vymezit jako „mezistupeň“ mezi asociačními a obchodními dohodami. Do této kategorie bychom mohli zařadit např. dohody o partnerství a spolupráci se zeměmi bývalého SSSR (např. Ázerbájdžánem, Kazachstánem, Kyrgyzstánem či Arménií)¹²⁷, dohody o rozvojové spolupráci se zeměmi tzv. „třetího světa“ či dohody o stabilizaci vztahů s některými balkánskými státy (např. Dohoda o stabilizaci a přidružení mezi EU a Bývalou jugoslávskou republikou Makedonie).¹²⁸ Početnou množinou dohod o spolupráci jsou také mnohé sektorové dohody, kterými se smluvní strany zavazují rozvíjet vztahy v určité oblasti, jako je například rozvoj vědy, techniky a nových technologií, koordinace hospodářské soutěže či sdílení určitého typu informací apod. Společným jmenovatelem všech těchto dohod je samozřejmě i zjednodušení pravidel obchodu a jeho bariér mezi smluvními stranami či poskytnutí výhod pro určité typy zboží, a to buď oboustranně či jednostranně s kompenzací v jiné oblasti dohodnuté spolupráce.

V této souvislosti je jistě vhodné zmínit i projekt Evropské politiky sousedství z roku 2003, který má posílit a dále rozvíjet vztahy mezi EU, výše zmíněnými státy a státy Jižního Kavkazu, Moldavska a Ukrajiny. „Dohody o partnerství a spolupráci stanovují rámec, ve kterém je EPS v těchto zemích prováděna.“¹²⁹ „EPS má zamezit vzniku nových dělicích čar mezi rozšířenou EU a jejími sousedy a nabídnout jim

---

¹²⁷ např. CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2003, xxxii, 709 s.

¹²⁸ SVOBODA, Pavel. *Právní problémy tzv. vnějších smluv Evropské unie*. op.cit, str.15.

¹²⁹ ZENKER, Petr. *Smluvní strany EU a třetích zemí* [online]. Praha : Úřad vlády České republiky, 2013 [cit. 2014-06-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/203/sekce/smluvni-vztahy-eu-a-tretich-zemi/>>.

možnost podílet se na různých činnostech EU díky hlubší politické, bezpečnostní, hospodářské a kulturní spolupráci.¹³⁰

Tato politická iniciativa, která byla započata v roce 2003, si klade za cíl přejít od tradičního formátu obchodních dohod směrem k větší (nejen) obchodní integraci mezi EU a třetími státy. V hospodářské oblasti nabízí EPS sousedním zemím užší preferenční obchodní vztahy, účast na vnitřním trhu EU, lepší propojení s Unií (např. v oblasti energetiky, dopravy a telekomunikací), možnost účastnit se některých programů EU a větší finanční a technickou pomoc.

Ze zmíněných skupin jsou nejomezenější co do obsahu tzv. *obchodní dohody*, které se zaměřují na samotný obchod zbožím (či službami). Těchto smluv uzavřela EU nepřeberné množství, ráda bych se v této podkapitole tedy zaměřila na popis nejvýznamnějších podskupiny v rámci obchodních dohod, za něž považuji preferenční dohody, které mají převážně podobu dohod o volném obchodu (*free trade agreements - FTA*) či celních unií. EU dokázala vytvořit největší síť preferenčních dohod na světě¹³¹, což dokazuje její úspěch jako unie založené za účelem usnadňování ekonomické spolupráce mezi členskými státy a jejich hospodářským rozvojem. Všechny tyto dohody znamenají zjednodušení podmínek pro vývoz z členských států EU.

FTA jsou uzavírány za účelem odstraňování cel či jiných omezení u zboží pocházejících ze zemí smluvních stran, přičemž „postup jednotlivých účastníků dohody vůči třetím zemím není tímto uspořádáním nijak dotčen“.¹³² Další sjednávání a rozšiřování FTA je dle dokumentu Evropské komise *Obchod, růst a světové záležitosti – Obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020* jednou z pokračujících priorit společné obchodní politiky EU pro období do roku 2020, tak aby do tohoto roku bylo více než 50 % oblastí vnějšího obchodu pokryto dohodami o volném obchodu.¹³³

---

¹³⁰ *Evropská politika sousedství* [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-06-28]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/economy_finance/international/neighbourhood_policy/index_cs.htm>.

¹³¹ AHEAM, Raymond J. *Europe's Preferential Trade Agreements: Status, Content, and Implications* [online]. Washington : Congressional Research Service, 2011 [cit. 2014-06-28]. Dostupné z WWW: <<http://fas.org/sgp/crs/row/R41143.pdf>>. str. 2.

¹³² *Preferenční obchodní vztahy EU se třetími zeměmi* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2014 [cit. 2014-06-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument92562.html>>.

¹³³ *Obchod, růst a světové záležitosti – Obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020* ..., op.cit. str. 9 – 10.

Jednou z nedávno uzavřených významných FTA je dohoda s Jižní Koreou, která otevírá cestu na tento velký asijský trh a zároveň významně konkuruje USA, které FTA s Jižní Koreou teprve schvalují.¹³⁴

Oproti tomu celní unie jsou jednotným územím tvořeným účastníky dohody, v rámci něhož dochází k odstranění celních bariér. Navíc, na rozdíl od FTA mají smluvní státy celní unie zaveden jednotný postup (cla, poplatky a další opatření) proti třetím zemím vně celní unie.

Mezi nejvýznamnější preferenční dohody můžeme zařadit např. dohody s Norskem, Švýcarskem, Islandem, Jihoafrickou republikou, Izraelem či Jižní Koreou.¹³⁵

Mezi obchodní dohody bychom mohli zařadit také dohody vytvořené v rámci systému všeobecných celních preferencí. Vzhledem k tomu, že účelem systému je však přístup rozvojovým zemím na vlastní trhy¹³⁶, a jedná se zde tedy spíše o otázky dovozu, není zde tento systém rozebírán.

Nepreferenční dohody oproti tomu jsou zpravidla uzavírány s nejvyspělejšími státy světa (USA, Japonsko, apod.) a fungují na bázi doložky nejvyšších výhod.

Významným projektem v oblasti obchodních dohod, který byl odstartován v červnu 2013, je Transatlantická dohoda o obchodu a investicích (*Transatlantic Trade and Investment Partnership*, dále jen „**TTIP**“) sjednáváná v současné době mezi EU a Spojenými státy americkými. TTIP by se měla stát obchodní dohodou podporující růst ekonomik EU a USA a usnadnit export z EU do USA (vice versa) a umožnit odstranění bariér, které vůči sobě obě entity, jako největší konkurenti na poli mezinárodního obchodu, zavedli.¹³⁷

---

¹³⁴ *Countries and Regions - South Korea* [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-06-27]. Dostupné z WWW: <<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/south-korea/>>.

¹³⁵ *Preferenční obchodní vztahy EU se třetími zeměmi* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2014 [cit. 2014-06-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument92562.html>>.

¹³⁶ *Systém všeobecných celních preferencí* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR 2014 [cit. 2014-06-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument49418.html>>.

¹³⁷ *Transatlantic Trade and Investment Partnership* [online]. Brusel : Komise Evropské Unie, 2010 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z WWW: <<http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ttip/>>.

Dle nezávislé zprávy, která byla vypracována na žádost Evropské komise¹³⁸, by TTIP měla evropským podnikatelům ušetřit miliony eur a vytvořit tisíce pracovních míst. Dohoda by také měla posílit ekonomiku EU o 120 miliard EUR a ročně zvednout DPH o 0,5 %.¹³⁹ Tyto přínosy by měly být docíleny prostřednictvím odstranění cel, sjednocením regulatorních postupů či větší kompatibilitou právních předpisů obou smluvních stran v rovině *de lege lata* i *de lege ferenda*. Spolupráce by měla probíhat také prostřednictvím výměny informací a idejí mezi regulátory EU a USA.

Mezi možná rizika, které by mohla dohoda TTIP přinést, patří zejména snížená konkurence schopnost evropských výrobců v porovnání s importem z USA a dále snížení požadavků na bezpečnost, zdraví, ochranu spotřebitele nebo ochranu životního prostředí v důsledku upřednostnění obchodu před zajištěním evropského standardu vysoké ochrany. Odpůrci dohody také zdůrazňují, že americké společnosti v rámci dostanou možnost žalovat EU či její členské státy, utrpí-li škodu v důsledku právních předpisů či opatření EU. Další obavou je lobby velkých amerických korporací při sjednávání dohody, a tedy jejich zvýhodnění oproti evropským společnostem.¹⁴⁰

Podepsáním dohody TTIP by EU a USA potvrdili svoji pozici největších hráčů mezinárodního obchodu. Evropský export do Spojených států by měl být navýšen o 28 % a celkový podíl vývozu z EU by se měl zvýšit o 6 %.¹⁴¹

Na počátku listopadu 2014 podepsala EU s Kanadou dohodu o volném obchodu a širší hospodářské spolupráci (*Comprehensive Economic and Trade Agreement*) po pětiletém jednání, která v platnost vstoupí v roce 2016. Očekává se, že evropské firmy se uplatní především v automobilovém, chemickém a potravinářském průmyslu.¹⁴²

---

¹³⁸ FRANCOIS, Joseph et al. *Reducing Transatlantic Barriers to Trade and Investments: An Economic Assessment* [online]. London : Centre for Economic Policy Research, 2013. 124s.[cit. 2014-11-08] Dostupný z WWW: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf>.

¹³⁹ Ibid.

¹⁴⁰ *Stop TTIP!* [online]. Berlin : Campaign Office of the European Citizen's Initiative Stop TTIP, 2014 [cit. 2014-11-01]. Dostupné z WWW:<<https://stop-ttip.org/what-is-the-problem-ttip-ceta/>>.

¹⁴¹ FRANCOIS, Joseph et al. Op.cit., s. viii.

¹⁴² *Comprehensive Trade and Economic Agreement (CETA)* [online]. Brusel : Komise Evropské Unie, 2010 [cit. 2014-11-08]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/>>.

3.6.2. Smlouvy Evropské unie s mezinárodními organizacemi

Stejně jako v případě vztahů se třetími státy, lze i s mezinárodními organizacemi realizovat navázání vztahu pouze ve formě vnější smlouvy. Znakem spolupráce v rámci mezinárodní organizace je oproti smlouvám s jednotlivými třetími státy multilateralismus a přizpůsobení jak procesním, tak hmotněprávním pravidlům dané organizace. V mnoha mezinárodních organizacích je EU stále „členem“ jen prostřednictvím svých členských států (např. u OSN), nicméně však stále narůstá počet organizací, ve které se EU sama stává členem. Tato možnost jí byla dána až s účinností Lisabonské smlouvy, která EU přiznává právní osobnost. Smlouvy EU s mezinárodními organizacemi bychom mohli rozdělit do dvou skupin. První skupinou jsou mezinárodní smlouvy, jejichž prostřednictvím se samotná EU stane členem mezinárodní organizace. Tak tomu je například v případě WTO či Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO). Problematika vztahu EU a WTO bude vyložena v dalších kapitolách této práce. Druhou skupinou jsou pak mezinárodní smlouvy, které nezakládají členství EU v mezinárodní organizaci, avšak zakládají závazek spolupráce mezi EU a mezinárodní organizací. Nejvhodnějším příkladem této skupiny je závazek EU o úzké spolupráci s Radou Evropy.¹⁴³

V této podkapitole považuji za důležité zmínit vztah mezi EU a OSN, jakožto největší a nejuniverzálnější světovou mezinárodní organizací, na jejíchž principech je z velké části založeno moderní mezinárodní právo. OSN má bezpochyby vliv i na světový obchod (a potažmo tedy i vývoz členských států a EU). Členy OSN jsou všechny členské státy EU a EU nemá s OSN uzavřenou mezinárodní smlouvu o spolupráci. Nadto není vzhledem k definici členství v OSN dle čl. 4 odstavce 1 Charty OSN, aby se EU členem OSN stala.¹⁴⁴ Z tohoto pohledu by se mohlo zdát, že EU nebude Chartou OSN vázána, nicméně Evropský soudní dvůr (SDEU) ve svém rozsudku T-315/01¹⁴⁵ uvedl, že Společenství je vázáno povinnostmi vyplývajícími

---

¹⁴³ Tato spolupráce byla založena Dohodou ES a Radou Evropy z roku 1999. Text dohody je dostupný z webových stránek Rady Evropy: <http://www.coe.int/t/der/docs/MoU_compendium_en.pdf>.

¹⁴⁴ „Za členy Organizace spojených národů mohou být přijaty všechny ostatní mírumilovné státy, které přijmou závazky obsažené v této Chartě a podle úsudku Organizace jsou způsobilé a ochotné tyto závazky plnit.“ Text Charty OSN je dostupný z webových stránek OSN: <<http://www.osn.cz/dokumenty-osn/soubory/charta-organizace-spojonych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf>>.

¹⁴⁵ C-402/05 P and C-415/05 P Yassin Abdullah Kadi vs Rada EU a Komise ES (2008) ECR I-6351.

z Charty Spojených národů stejně, jako jsou jimi vázány jeho členské státy, a to již na základě samotné smlouvy o svém založení.¹⁴⁶

V současné „polisabonské“ době je vázanost Chartou OSN vyjádřena navíc i v článku 21 SEU, který stanovuje, že činnost EU na mezinárodní scéně spočívá mimo jiné i na zásadách Charty OSN.

Mezinárodní organizace pokládají základ uspořádání vztahů mezi státy ve světě, včetně těch obchodních, a stanovují základní pravidla chování, které se promítají i do právních předpisů států (či supranacionálních organizací jako je EU), a ovlivňují tak obchodní politiky těchto entit. Mezinárodní organizace jsou tak důležitým faktorem utváření vnějšího obchodu EU. Speciálním případem mezinárodní organizace, jejímž posláním je úprava mezinárodního obchodu, je WTO, která je rozebírána v následujících kapitolách.

4. Právní úprava WTO a její vztah k právní úpravě EU

Již od dob skončení druhé světové války, kdy začal mezinárodní obchod v souvislosti s rychlým rozvojem moderních technologií a narůstající globalizací nabývat do té doby nevídaných rozměrů, vzrůstá potřeba zakotvení univerzálních pravidel pro tento obchod jak za účelem přecházení konfliktů (ať politických či dokonce vojenských), tak za účelem jeho zefektivnění a zjednodušení. K naplnění těchto účelů vznikla WTO, i EU, avšak vzhledem k jejich odlišnému vnitřnímu i geopolitickému uspořádání a mechanismů fungování obě dosahují vytyčených cílů rozdílnými způsoby, které se mnohdy shodují, ale mohou být i ve vzájemném konfliktu.

Střet těchto úprav bude předmětem následující části práce, a to (po základní komparaci obou úprav) zejména ve vztahu k exportu.

4.1. Základy právní úpravy WTO

Na rozdíl od EU, jejímž základním cílem je ekonomická (a nyní již i politická) integrace svých členů za pomoci rozličných prostředků, mezi něž patří i koordinace vnitřního a vnějšího obchodu, WTO je organizací tvořící a projednávající pravidla mezinárodního

---

¹⁴⁶ Bod 203 rozsudku SDEU C-402/05 P and C-415/05 P Yassin Abdullah Kadi vs Rada EU a Komise ES (2008) ECR I-6351.

obchodu. Je však zajímavé, že ač EU od počátku provázela vyšší míra integrace, i přesto EU reflektovala pravidla, které stanovila WTO, která tuto míru integrace postrádá (a ani o ni neusiluje).¹⁴⁷ Vzájemná inspirace těchto dvou subjektů se prolíná i v jejich současných vztazích.

WTO je organizací s celosvětovou působností a členstvím 155 států, které se podílí na 95 % světového obchodu.¹⁴⁸ Oproti tomu EU je regionálním uskupením 28 evropských států vytvořeným za účelem hospodářského a sociálního růstu a harmonického rozvoje členských států.

Zatímco EU reguluje vývoz jen v nezbytné míře za účelem jeho maximalizace a snaží se zejména pomocí cel více regulovat dovoz, jedním z cílů WTO je naopak odstraňování a snižování těchto celních bariér a celkové zjednodušení mezinárodního obchodu. Některé části Celního kodexu Unie zmíněného v kapitole 3.2 je založen právě na výsledcích jednání o dohodě GATT.¹⁴⁹

I přes tyto rozdíly se však působnost obou organizací v mnoha oblastech protíná. Tou nejvýznamnější oblastí je pak právě (z pohledu EU) vnější obchod a zájem na odstraňování překážek obchodu za účelem vývozu zboží.

WTO je „typickou“ mezinárodní (mezivládní) organizací založenou 1. ledna 1995 jako nástupce Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT) „Zároveň [současně s rozhodnutím o založení] byly přijaty výsledky tzv. Uruguayského kola mnohostranných obchodních jednání (19 dohod, 24 rozhodnutí, 8 ujednání a 3 deklaráce), tvořící náplň činnosti WTO.“¹⁵⁰ Dohody WTO mají povahu tzv. smíšených smluv. Tzn., že všechny nespádají do výlučné pravomoci Společenství, ale částečně spadají i do pravomoci členských států. V rozsahu, v jakém spadají do pravomoci členských států, nejsou považovány za součást komunitárního práva.¹⁵¹

---

¹⁴⁷ CRAIG, Paul Craig a DE BÚRCA, Gráinne, *The evolution of EU law*. 2. vydání. (New York : Oxford University Press, 2011. 917 s.

¹⁴⁸ <*The World Trade Organization* [online]. Ženeva : World Trade Organization, 2014 [cit. 2014-07-05]. Dostupné z WWW: <http://www.wto.org/english/res_e/doload_e/inbr_e.pdf>.

¹⁴⁹ Např. článek 34 Celního kodexu Unie.

¹⁵⁰ *Světová obchodní organizace* [online]. Praha Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR [cit. 2014-07-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument7894.html>>.

¹⁵¹ COTTIER, Thomas a OESCH, Matthias. *International Trade Regulation: law and policy in the WTO, the European Union and Switzerland: cases, materials and comments*. 1. vydání. Folkestone : Staempfli Publishers, 2005. 1072 s. str. 200.

Jádro fungování WTO je tvořeno třemi „pilíři“, jimiž jsou Dohoda GATT pokrývající oblast obchodu s nezemědělským a zemědělským zbožím, Všeobecná Dohoda o obchodu službami GATS pokrývající oblast obchodu se službami a Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví TRIPS pokrývající otázky práv duševního vlastnictví. K horizontálním aktivitám, doplňujícím základní rámec, na kterém fungují hlavní principy WTO, patří Ujednání o řešení sporů a Mechanismus přezkumu obchodních politik členů WTO.¹⁵² Pro účely této diplomové práce budou důležitá především ujednání GATT vztahující se k vývozu a související dohody a dále řešení sporů.

Velmi důležitou činností, ve které má WTO pravomoc, je řešení sporů z mezinárodního obchodu mezi státy, které se domnívají, že jejich právo bylo dotčeno porušením či nedodržením dohod WTO. Ač se v první řadě snaží WTO o řešení sporu cestou konzultace, není tato forma často dostačující a dojde k uplatnění Mechanismu urovnávání sporů WTO (*WTO Dispute Settlement Mechanism*). Ten obsahuje přesný časový rozvrh jednotlivých fází řešení sporu a oproti dřívějšímu mechanismu GATT již není řešení sporu přijímáno na základě konsenzu, kdy tak bylo možné, aby byl výsledek „vetován“ kterýmkoliv členským státem, tedy i tím, který se dopustil porušení dohod.

Na závěr této podkapitoly tedy můžeme shrnout, že hlavními cíli WTO je liberalizace světového obchodu a naplňování dohod GATT, GATS a TRIPS, nastavení pravidel obchodu a řešení sporů z něj vyvstávajících. WTO plní také funkci fóra pro obchodní jednání států, monitorování národních obchodních politik a v neposlední řadě slouží jako „pomocník a rádce“ rozvojových států v oblasti mezinárodního obchodu.

4.2. Vztah EU a WTO

Na vztah mezi EU a WTO můžeme nahlížet buď vertikálně i horizontálně. Pohled z obou těchto rovin nám poskytne celistvou představu o vzájemných vztazích těchto dvou subjektů v rámci mezinárodního obchodu a exportu. Vertikální rovinu představuje vztah EU a WTO v rámci členství EU ve WTO, která je rozebrána v podkapitole 4.2.1 a 4.2.2. V horizontální rovině je vztah představován EU a WTO jako rovnocennými hráči

---

¹⁵² *Světová obchodní organizace* [online]. Praha Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR [cit. 2014-07-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument7894.html>>.

na poli mezinárodního obchodu, kde se oba velkou měrou podílí na jeho současné podobě, včetně podoby světového exportu. Horizontální vztah je v základní rovině nastíněn (vzhledem ke své komplexnosti neumožňující zachytit jej ve své celistvosti v této diplomové práci) v kapitole 4.2.3.

4.2.1. Členství EU ve WTO

WTO i EU jsou organizace založené mezinárodními smlouvami, a stejně tak i vztah mezi nimi, resp. členství EU ve WTO, je řízen mezinárodní smlouvou. Dohoda WTO (na rozdíl od OSN) umožňuje členství státům, mezinárodním organizacím. EU je členem WTO (tehdy GATT) od roku 1995, do té doby byly členy jen jednotlivé státy EU. Členství EU ve WTO definitivně umožnilo až stanovisko SDEU¹⁵³, kterým soud potvrdil výlučnou pravomoc EU v oblasti společné obchodní politiky. Možnost plnohodnotného členství pak dotvořila Lisabonská smlouva, která přiznala EU právní osobnost. Nyní jsou tedy členy jak členské státy EU, tak samotná EU. V případě *Německo v. Komise*¹⁵⁴ SDEU stanovil, že Dohoda GATT je hierarchicky postavena nad sekundární právo EU (tehdy ES), avšak nemá přednost před primárním právem. „Právo WTO musí být orgány EU zohledňováno při přijímání i interpretaci sekundárního práva. (...) Kompatibilita práva ES s právem WTO se presumuje. SDEU ve svých rozhodnutích většinou nepřezkoumává soulad aktů institucí ES s právem WTO, pouze akceptuje tvrzení legislativy ES, že tyto právní systémy jsou v souladu.“¹⁵⁵ Dříve také nebyla jasná pravidla hlasování v tom smyslu, kdy má hlasovat členský stát a kdy za něj má hlasovat EU. V současné době je hlasování upraveno tak, že v případech výlučné pravomoci hlasuje EU, v ostatních případech pak členské státy. Členské státy mají každý po jednom hlasu. Pokud hlasuje EU ve výlučné pravomoci, má tolik hlasů, kolik je členských států. Nastala-li by situace, kdy budou hlasovat jak členské státy, tak EU, budou mít dohromady počet hlasů rovnající se počtu členských států. Pokud by byl hlas

---

¹⁵³ Stanovisko SDEU 1/94 ze dne 15.11.1994 (1994) ECR I-5267.

¹⁵⁴ C-61/94 SRN v. Komise (1996) ECR I-3989.

¹⁵⁵ HERBOCZKOVÁ, Jana. *Vnější ekonomické vztahy EU v kontextu WTO – rozvojové státy a mezinárodní agrární obchod*. Brno, 2008. 159s. Rigorózní práce. Masarykova Univerzita. Vedoucí práce: JUDr. Naděžda Rozehnalová CSc. s. 10 - 11.

EU nadpočet, nebude se započítávat.¹⁵⁶ Tato „dualita“ členství v praxi přinášela některé problémy (a ve vztahu např. ke službám, duševnímu vlastnictví či přímých investic stále přináší).¹⁵⁷ Avšak co se týče vztahu ke zboží byl tento problém odstraněn článkem 207 Lisabonské smlouvy, který „výslovně přiznává Evropské unii výlučnou pravomoc k většině jednání na poli WTO(...).¹⁵⁸ V otázkách exportu zboží tak ve většině případů bude již rozhodovat EU, zastoupená Evropskou komisí. K rozhodnutí WTO je zpravidla potřebný konsenzus.¹⁵⁹

4.2.2. *Judikatura SDEU související s WTO*

Vzhledem k nejasnosti účinků práva WTO, postavení práva WTO v právu EU a k narůstající roli WTO jako globální organizace považují za nezbytné zmínit nejzásadnější názory SDEU vyjadřující se k postavení práva WTO v systému práva EU. Institut přímého účinku je klasickým mezinárodně právním institutem určujícím vztah mezi mezinárodními smlouvami a vnitrostátním právním řádem. Právo WTO je sice součástí komunitárního práva, ale se zvláštním postavením. Dohody WTO jsou klasickými prameny mezinárodního práva, z pohledu EU jsou pak vnějšími smlouvami. Dohody WTO jsou však výjimkou k obecným pravidlům vnějších smluv, vzhledem k tomu, že se na ně automaticky nevztahuje přímý účinek. Není tedy jasně stanoveno, že by se jejich ustanovení mohl dovolávat jednotlivec před soudem, který by byl povinen tato ustanovení aplikovat. Právo WTO samo přímý účinek (až na výjimku v článku XX, odst. 2 Dohody o veřejných zakázkách) neukládá.¹⁶⁰ Judikatura SDEU vykládající (resp. odmítající, viz níže) přímé účinky práva WTO na právo EU má významný praktický dopad na vývoz zboží, jelikož zakládá právo vývozce, kterému byla v důsledku odmítnutí přímého účinku práva WTO Evropskou unií či v souvislosti s ním způsobena škoda, uplatňovat náhradu škody vůči EU. V této souvislosti je nutné

---

¹⁵⁶ *Přijetí dohod o WTO* [online]. Brusel : Evropská unie [cit. 2014-07-29]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/legislation_summaries/external_trade/r11010_cs.htm>.

¹⁵⁷ Více k této problematice např. BERMEJO, Garcia, et al. The EU as an actor at the WTO: its strengths and weaknesses throughout the history. *Eastern journal of European studies*. 2012), roč. 3, č. 1, s. 49 – 66.

¹⁵⁸ BERMEJO, Garcia, et al. The EU as an actor at the WTO: its strengths and weaknesses throughout the history. *Eastern journal of European studies*. 2012), roč. 3, č. 1, s. 49 – 66. s. 59.

¹⁵⁹ *Světová obchodní organizace* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR [cit. 2014-07-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument7894.html>>.

¹⁶⁰ HERBOCZKOVÁ, Jana. *Vnější ekonomické vztahy EU ...* op.cit., str.10 - 11.

podotknout, že postup SDEU, který není v otázce posuzování přímého účinku mezinárodních smluv jednotný a přistupuje k Dohodě WTO jinak než k ostatním mezinárodním smlouvám, je často předmětem kritiky.¹⁶¹

4.2.2.1. *International Fruit Company vs. Produktschap voor Groenten en Fruit*

V rozsudku *International Fruit Company vs. Produktschap voor Groenten en Fruit*¹⁶² se SDEU poprvé zabýval vztahem WTO (tehdy GATT) k právu EU (tehdy ES). ES tehdy sice nebylo smluvní stranou GATT, ale vzhledem k tomu, že společná obchodní politika byla považována za výlučnou pravomoc a státy, jež se zavázaly vůči GATT, potažmo vázaly i ES, a bylo tedy nezbytné vyřešit otázku účinku práva WTO (GATT) vůči EU (ES).

„SDEU stanovil, že se lze dovolávat neplatnosti aktu ES na základě mezinárodní smlouvy, která váže ES, jen tehdy, pokud přímo její ustanovení zakládá právo jednotlivce dovolávat se ho před soudem. Za tímto účelem SDEU posuzoval „ducha, obecnou strukturu a jednotlivá ustanovení GATT. Došel ale k závěru, aniž by posoudil samotný čl. XI. GATT, že z důvodu značné flexibility ustanovení GATT, která umožňují jednostranné výjimky a derogace ze strany smluvních států, není možné, aby jednotlivci měli právo se dovolávat jejich ustanovení před soudy.“¹⁶³

Tento rozsudek tedy přímý účinek dohod WTO nepřiznává, a to z důvodu vysoké flexibility dohod, nedostatečné vymahatelnosti dle Mechanismu urovnávání sporů WTO a ohrožení společné obchodní politiky.¹⁶⁴

4.2.2.2. *Fédiol a Nakajima*

Je nepochybně zajímavé, že SDEU v otázce přímého účinku připustila dvě výjimky, a to v případě *Fédiol*¹⁶⁵ (tzv. referenční výjimka) a *Nakajima*¹⁶⁶ (tzv. transpoziční výjimka).

---

¹⁶¹ Např. BROECK, Naboth Van Der, Legal Persuasion, Political realism and Legitimacy. The European Court's Recent Treatment of the Effect of WTO Agreements in the EC Legal Order. *Journal of International Economic Law* 2001, roč. 4, č. 2, s. 411 – 440.

¹⁶² C - 21 – 24/72 *International Fruit Company and others / Produktschap voor Groenten en Fruit* (1972) ECR I-1219.

¹⁶³ HERBOCZKOVÁ, Jana. GATT/WTO a judikatura Evropského soudního dvora. *Právní rozhledy : časopis pro všechna právní odvětví*. 2008, roč. 16, č. 5, p. 172-177. str. 172.

¹⁶⁴ SVOBODA, Pavel. *Právní problémy tzv. vnějších smluv Evropské unie*. op.cit., str. 51.

¹⁶⁵ C-70/87 *Fédiol vs. Komise* (1989) ECR-I 1781.

V případě *Fédiol* bylo základem sporu nařízení Rady č. 2641/84, které jednotlivcům zakládalo právo podat stížnost týkající se obchodních praktik třetích států, které byly v rozporu s GATT, přímo ke Komisi. Ta se však případem nezabývala, a proto *Fédiol* podal žalobu k SDEU. Ten se souladem práva ES a GATT nezabýval, avšak připustil, že sporné nařízení dává možnost jednotlivci se obrátit na Komisi a následně má SDEU pravomoc přezkoumat rozhodnutí Komise. V tomto případě se tedy „oklikou“ danou nařízením, které má přímý účinek, můžeme dostat až k v zásadě přímému účinku WTO (dříve GATT). Referenční výjimka nemá však téměř žádnou praktickou využitelnost a uznána byla pouze v případě překážek obchodu.¹⁶⁷

Co se týče transpoziční výjimky, ta umožňuje „dovolat se přímého účinku“ dohod GATT prostřednictvím komunitárního předpisu (v tomto případě nařízení), které odporuje dohodám GATT. Japonský výrobce tiskáren *Nakajima* napadl u SDEU antidumpingové nařízení, které podle jeho názoru bylo v rozporu s antidumpingovými ujednáními GATT. SDEU posoudil, že „vzhledem k tomu, že antidumpingové nařízení GATT představuje transpozici Dohody GATT do komunitárního práva a bylo přijato k implementaci této Dohody, je nutné zkoumat jeho soulad s příslušnými ustanoveními GATT.“¹⁶⁸

Podle SDEU je referenční a transpoziční výjimku možné udělit pouze „v případech, kdy EU mělo úmysl implementovat určitou povinnost vyplývající z práva WTO, nebo v případech, kdy komunitární akt výslovně odkazuje na konkrétní ustanovení Dohody WTO, je povinností SDEU přezkoumat legalitu komunitárního aktu ve světle práva WTO.“¹⁶⁹ Tyto výjimky, judikované již v 80. letech 20. století jsou tak ze strany SDEU přiznávány jen velmi zřídka.

4.2.2.3. *Německo vs. Rada*

I přes to, že od případu *International Fruit Company* uplynulo již několik let, SDEU je stále ještě nedůvěřivé k přímému účinku dohod GATT, což dokazuje i případ *Německo*

---

¹⁶⁶ C-69/89 *Nakajima All Precision Co. vs. Rada* (1989) ECR I-1689, Summ.pub.

¹⁶⁷ ARCURI, Alessandra; POLI, Sara. What Price for the Community Enforcement of WTO Law?. *European University Institute: EUI Working Papers*. 2010, roč. 8, č.1, s. 1 – 48. ISSN 1725-6739.

¹⁶⁸ HERBOCZKOVÁ, Jana. GATT/WTO, op.cit.,str. 173.

¹⁶⁹ C-149/96 *Portugalsko vs. Rada* (1999) ECR I-8395.

vs. Rada¹⁷⁰ z roku 1994, kdy napadl nařízení regulující dovoz banánů na evropský trh dokonce i privilegovaný žalobce – Spolková republika Německo. SDEU se v tomto případě neodchýlil od svého původního rozhodnutí a i privilegovaného žalobce postavil na úroveň žalobce neprivilegovaného.

4.2.2.4. *Portugalsko vs. Rada*

Ani po přeměně GATT ve WTO se i přes nárůst komplexnosti a propracovanosti dohod WTO SDEU od svého názoru na účinek těchto dohod nezměnil. V případě Portugalsko vs. Rad¹⁷¹ a žádalo Portugalsko zrušení dohod s Indií a Pákistánem o dovozu textilních výrobků na komunitární trhy. Portugalsko žádalo o zrušení memoranda k dohodám z důvodu rozporu s dohodami WTO, ovšem SDEU žalobu namítl a zdůvodnil své rozhodnutí tak, že „s ohledem na charakter a strukturu, dohody WTO ze zásady nepatří mezi ta pravidla, v jejich světle má SDEU posuzovat legalitu aktů přijatých orgány ES“.¹⁷² SDEU sice uznal odlišnost práva WTO od práva GATT a lepší systém řešení sporů, avšak od své dosavadní judikatury se odchýlit nechtěl. SDEU také hodnotil ve vztahu k přímému účinku vzájemnost ze strany obchodních partnerů ES. SDEU se domníval, že pokud přizná WTO přímý účinek, nebude moci docházet k vyjednávání o dohodách WTO ze strany evropské exekutivy a ES tím bude oproti jiným strategickým členům WTO vlastně znevýhodněna.

Z další judikatury týkající se WTO bychom mohli zmínit zejména známé případy obchodování s banány T-18/99 Cordis vs. Komise, C – 104/97P Atlanta AG vs. EU, T-30/99 Bocchi Food Trade International vs. Komise, T-52/99 T. Port vs. Komise či z novějších případ T-383/00 Beamglow Ltd vs EP a Rada.

SDEU však svůj negativní postoj k přímému účinku práva WTO v právu ESU zmírnil, když vytvořil princip tzv. nepřímého účinku, neboli princip konzistentního výkladu práva WTO. Podle tohoto pravidla platí, že pokud národní pravidlo vede k více možným variantám výkladu, je nutné jej interpretovat co nejvíce v souladu s

---

¹⁷⁰ C-280/93 Německo vs. Rada (1993) ECR. I-3667.

¹⁷¹ C-149/96 Portugalsko vs. Rada (1999) ECR I-8395..

¹⁷² Ibid.

mezinárodními závazky.¹⁷³ Tento princip tedy vede ke sblížení mezinárodního a vnitrostátního práva a mezinárodní právo (tj. právo WTO) slouží jako vodítko či pravidlo výkladu norem práva vnitrostátního (tj. práva EU). Tento princip byl vytvořen v případě Komise vs. Německo z roku 1996.¹⁷⁴

4.2.3. Účinky práva WTO v právu EU

Vzhledem k uvedené judikatuře a ustanovením primárního práva EU můžeme hlavní účinky práva WTO v systému práva EU vymezit takto:

- Smlouvy WTO jsou mezinárodní smlouvy mající specifické postavení v právu EU. Těmto smlouvám musí ustoupit právo sekundární, avšak nemají přednost před právem primárním.
- Článek 207 SFEU usnadňuje fungování EU jako jednoho celku v rámci WTO a omezuje tak počet případů uzavření tzv. smíšených smluv.¹⁷⁵
- SDEU do dnešní doby nepotvrdil přímý účinek práva WTO v právu EU a připustil pouze tzv. referenční a transpoziční výjimky. Jednotlivci se tedy nemohou dovolávat porušení dohod WTO ze strany EU. SDEU však potvrdil existenci nepřímého účinku, tzv. princip konzistentního výkladu práva WTO.

4.2.4 Horizontální vztah WTO a EU

Horizontální vztah EU a WTO můžeme v základní rovině vymezit pomocí nejdůležitějších ukazatelů, jimiž jsou charakteristika členství, právní subjektivita a tvorba závazných pravidel pro své členy.

Co se týče členství ve zmíněných subjektech, WTO a EU mají velmi odlišný počet členů, avšak přesto se v některých otázkách členství podobají. Členy mohou být pouze státy. V případě obou subjektů je přistoupení nového člena vázáno na účast v přístupových rozhovorech. Stejně tak musí budoucí členové naplnit stanovená kritéria (naplnění ekonomických ukazatelů, uvedení vnitrostátní právní úpravy do souladu

---

¹⁷³ COTTIER, Thomas; OESCH, Matthias. WTO Law, Precedents and Legal Change. *Turku Law Journal*. 2001, roč. 3, č. 1, s. 27 - 41. str. 33-34.

¹⁷⁴ C-61/94 Komise vs. Německo (1996) ECR I-3989.

¹⁷⁵ Viz BERMEJO, Garcia, et al. The EU as an actor at the WTO: its strengths and weaknesses throughout the history. *Eastern journal of European studies*. 2012), roč. 3, č. 1, s. 49 – 66. str. 59 a násl.

s legislativou subjektu etc.). Společné je oběma subjektům také to, že hlavními příjemci výhod nejsou sami členové, ale jednotliví podnikatelé – občané členů.

Dalším shodným prvkem je právní povaha WTO a EU. Obě organizace mají právní subjektivitu, a mohou tedy jednat samy jménem všech svých členů. Zajímavostí také je, že oba subjekty na tuto možnost jednat svým vlastním jménem čekali přes padesát let. WTO získala právní subjektivitu v roce 1994 s přijetím Dohody o zřízení WTO, EU se „dočkala“ přijetím Lisabonské smlouvy v roce 2010. Míra integrace a rozšíření svého zájmu na další oblasti je však v případě EU značně vyšší.

Zatímco EU vytvořila autonomní právní systém, který přímo zavazuje své členy a může přímo působit na jednotlivce, WTO jako „klasická“ mezinárodní organizace se potýká s nedostatkem akceptace přímého účinku ze strany členských států, jednotlivce zavazovat nemůže a chybí jí pevná hierarchická struktura. Nicméně, WTO i EU jsou (spolu s dalšími jako např. USA) tvůrci pravidel mezinárodního obchodu – WTO jej utváří dohodami a smlouvami mezi členskými státy, EU (a další „silní“ členové) jsou jej schopni spoluutvářet díky své silné pozici na světových trzích.

Evropská unie také disponuje silnějšími nástroji k prosazování své obchodní politiky, z nichž nejvýraznějšími je jednotný trh, vlastní měna a SOP. Nástroje, které využívá WTO najdeme v jednotlivých dohodách a mají spíše podobu principů, v jejichž světle jsou pak prováděna jednotlivá ustanovení dohod WTO.

WTO i EU tedy mají poměrně velký počet shodných prvků, nicméně v mnoha ohledech (při porovnání částí této diplomové práce vztahující se k EU a částí vztahující se k WTO) se odlišují.

S přihlédnutím k výše popsanému postavení práva WTO v právu EU a exportním strategiím EU jakožto jednoho z největších obchodních „hráčů“ ve světě, které se snaží maximalizovat a zefektivnit obchod se třetími státy a minimalizovat jeho omezení, jež naopak mohou být požadována a zaváděna ze strany WTO jako hlavního „regulátora“ světového obchodu, může zde docházet ke konfliktu těchto dvou právních úprav. Nejvýznamnější „třecí plochy“ těchto dvou úprav (zejména ke vztahu k exportu) jsou pak předmětem poslední kapitoly této diplomové práce.

4.3. Úprava vývozu zboží ve WTO

K implementaci závazků vyplývajících z dohod WTO využívá WTO nástroje obsažené přímo v těchto dohodách a mohli bychom je označit za principy, které ovládají vztahy mezi členskými vztahy WTO. Těmito nástroji jsou zákaz diskriminace, reciprocita, transparentnost¹⁷⁶, vynutitelnost závazků a ochranná opatření¹⁷⁷ (výjimky, viz níže). Zákaz diskriminace je pak vyjádřen doložkou nejvyšších výhod¹⁷⁸ a zásadou národního zacházení^{179, 180}.

Regulace vývozu je důležitým nástrojem tvorby obchodní politiky a každý člen WTO určitými druhy nástrojů omezení vývozu disponuje. Také úprava WTO obsahuje některá základní ustanovení o omezení vývozu v Dohodách WTO a Protokolech o přistoupení, které vytvářejí právní rámec mezinárodního obchodu. Pro regulaci vývozu jsou významnými především články XI, a XX Dohody GATT v podobě z roku 1994. Všechna tato ustanovení pak musí být v souladu s principy článku I Dohody GATT, který obsahuje doložku nejvyšších výhod¹⁸¹, článkem III o národním režimu vnitřních daní a předpisů a článkem XIII o nediskriminačním provádění množstevních omezení.¹⁸² Určitým korektivem je pak také článek VIII upravující podobu poplatků a formalit používaných při dovozu a vývozu. Jak je vidět již z počtu ustanovení upravujících vývoz, je dle mnohých států regulace vývozu ze strany WTO nedostačující a tato úprava je předmětem mnoha debat jak v akademické rovině, tak i na

---

¹⁷⁶ Článek X GATT, obsahuje povinnost uveřejňování a implementaci obchodněprávních předpisů.

¹⁷⁷ Články XII, XX a XXI GATT. Ochranná opatření umožňují přijmout za určitých podmínek taková opatření, která by za jiných okolností byla považována za překážku obchodu.

¹⁷⁸ Čl. I, odst. 1 GATT: „jakákoliv výhoda, přednost, výsada či osvobození poskytnuté kteroukoliv smluvní stranou jakémukoliv výrobku pocházejícímu z kterékoliv země nebo tam určenému, budou ihned a bezpodmínečně poskytnuty stejnému výrobku pocházejícímu z území všech ostatních smluvních stran nebo tam určenému.“

¹⁷⁹ Čl. III, odst. 2 GATT: „Výrobky území kterékoliv smluvní strany dovážené na území kterékoliv jiné smluvní strany nebudou podrobeny, ať přímo či nepřímo, vnitřním daním ani jiným vnitřním dávkám jakéhokoli druhu vyšším než ony, jimž podléhají přímo nebo nepřímo stejné výrobky domácí.“

¹⁸⁰ KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 228 s. Expert (Grada). 107 a násl.

¹⁸² *World Trade Report 2010: Trade in Natural Resources* [online]. Ženeva: WTO Publications, 2010 [cit. 2014-07-15].

Dostupný z WWW: <http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/world_trade_report10_e.pdf>.

vyjednávacím poli v rámci Rozvojového kola z Doha.¹⁸³ Navíc, ustanovení jsou psána poměrně vágním jazykem a nechávají prostor pro různé interpretace a jsou tak často předmětem sporů ve WTO. Nedostatky této úpravy pak potvrdil i bývalý generální tajemník WTO Pascal Lamy, když uvedl, že: „je dozajisté pravda, že v právu WTO existuje nerovnováha mezi přísnou úpravou importu a nedostatkem této úpravy oblasti exportu.“¹⁸⁴

Článek XI je hlavním ustanovením regulujícím množstevní omezení vývozu a v prvním odstavci zavádí jeho všeobecný zákaz. Dle judikatury WTO by měly raději než kvantitativní omezení být používány poplatky či jiné „bariéry“ založené na ceně, jelikož ty jsou považovány za méně škodlivé a transparentnější než kvantitativní omezení.¹⁸⁵ Kritéria pro posuzování restriktivnosti množstevních omezení jsou pak posuzována v rozhodnutí případu Indie – Kvantitativní omezení.¹⁸⁶ Druhý odstavec článku XI pak vymezuje výjimky z odstavce 1. Toto ustanovení by mělo být vykládáno společně s ustanovením článku XIII (a případně XIV), který upravuje situace, za kterých nejsou množstevní omezení považována za diskriminující.

Důležitým článkem, který ovládá celou Dohodu GATT a je nezbytný také v otázkách exportu je článek XX upravující všeobecné výjimky, které umožňují členským státům z taxativních důvodů zavádět výjimky ze zákazů a omezení stanovených v Dohodách WTO. Za prvé je nezbytné, aby omezení zaváděné členským státem spadalo pod alespoň jednu kategorii ustanovení a) – j) (např. veřejná mravnost, zdraví lidí a zvířat, obchod se zlatem a stříbrem, duševní vlastnictví, národní bohatství, trestaneckých výrobků atd).¹⁸⁷

---

¹⁸³ Více o rozvojovém kole z Dohy lze nalézt na: *The Doha Round* [online]. Ženeva : Světová obchodní organizace [cit.2014-07-29]. Dostupný z WWW: <http://www.wto.org/english/tratop_e/dda_e/dda_e.htm>.

¹⁸⁴ LAMY, Pascal. *Inaugural address to the UNCTAD Global Commodities Forum in Geneva 31 January 2011* [online]. Ženeva : Světová obchodní organizace, [cit.2014-07-29]. Dostupný z WWW: <http://www.wto.org/english/news_e/sppl_e/sppl184_e.htm>.

¹⁸⁵ WTO Panel Report, Turecko – Omezení importu textilu a oděvů, WT/DS34/R, přijato 19. listopadu 1999, ve znění Reportu Odvolacího orgánu WT/DS34/AB/R, DSR 1999:VI, 2363.

¹⁸⁶ Report Odvolacího orgánu WTO, Indie – Kvantitativní omezení importu zemědělských, textilních a průmyslových výrobků, WT/DS90/AB/R, přijato 22 září 1999, DSR 1999:IV, 1763.

¹⁸⁷ LAIRD, Sam. *WTO rules and good practice on export policy*. Vydání 97, díl 1. Ženeva : World Trade Organization, Trade Policy Review Division, 1997. 50 s. str. 9.

Za druhé je nezbytné, aby omezení naplnilo i podmínky tzv. *klauzule Chapeau*¹⁸⁸, tedy preambule článku XX. Tato klauzule byla zavedena zejména z důvodu obav, že by mohl být článek XX používán jako zastřešující ustanovení ospravedlňující protekcionistické chování členských států.¹⁸⁹ Chce-li tedy členský stát uplatnit výjimku uvedenou v bodu a) – j) článku XX, musí dokázat, že tato výjimka naplňuje také i *klauzuli Chapeau*.

V této souvislosti je třeba zmínit také článek XXI, který umožňuje výjimku z důvodu bezpečnosti členských států a plnění závazků plynoucích pro ně z Charty OSN o udržování mezinárodního míru a bezpečnosti.

Dodržování „exportních ustanovení“ WTO je zajištěno na základě Rozhodnutí ministrů o notifikační povinnosti z roku 1993. Toto rozhodnutí vyžaduje, aby každý členský stát informoval do nejvyšší možné míry orgány WTO o obchodních opatřeních dotýkajících se Dohody GATT z roku 1994.¹⁹⁰

5. Konflikt úprav WTO a EU zejména ve vztahu k vývozu zboží

Na základě studie úprav vývozu zboží EU a WTO v předchozích kapitolách můžeme shrnout, že rozdíl mezi oběma úpravami, je založen na několika faktorech, které mají za následek odlišnost úprav obou subjektů. Za prvé, jsou jimi různé důvody vzniku EU a WTO. EU vznikla za účelem integrace svých členů, usnadnění jejich vzájemného obchodu, sjednocení postupu obchodování vůči třetím státům a hospodářského růstu členských zemí. Oproti tomu WTO vzniklo za účelem vzniku univerzálních pravidel světového obchodu.

---

¹⁸⁸ GAINES, Sanford. The WTO's reading of the GATT Article XX Chapeau: A Disguised Restriction on Environmental Measures. *Journal of International Economic Law*. 2001, roč. 22, č. 4, s.739 - 862. str. 740.

¹⁸⁹ HIDALGO, Jorge Torres. The Regulatory Framework of Export Restrictions in WTO Law and Regional Free Trade Agreements. IES Working Paper. *Institute for European Studies* [online]. 2013, č. 8 [cit.2014-07-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.ies.be/files/Working%20Paper%20Hidalgo.pdf>>. str. 24.

¹⁹⁰ Ibid, 25.

EU se snaží o maximalizaci zisku z vývozu zboží svých členských zemí za současného dodržování principů primárních smluv, zatímco WTO si klade za cíl nastavení rovných podmínek pro vývoz z členských zemí, bez ohledu na ziskovost.

Roli hraje také regionálnost EU oproti globálnosti WTO. V neposlední řadě má vliv na regulaci i odlišné upořádaní zakládacích dokumentů a odlišné nástroje regulace vývozu zboží.

Na druhou straně je vhodné zmínit, že „EU je podporovatelem mezinárodního obchodu založeného na vládě práva. Takový systém pomáhá zajistit, že mají podniky spravedlivý přístup na zahraniční trhy, a podporuje tedy hospodářský růst (...).“¹⁹¹

Znatelným důsledkem zmíněných faktorů je rozdílná „hloubka“ a detailnost úprav vývozu v právu EU a právu WTO. Zatímco WTO poskytuje jen rámec regulace exportu a omezuje se na několik málo ustanovení (což je v současné době předmětem kritiky – viz podkapitola 4.3), EU může prostřednictvím sekundárního práva provádět detailní úpravy regulace vývozu zboží s přímým účinkem ve všech členských státech. Tato „vágnost“ exportní úpravy WTO vede k častým sporům členských států.

EU se dostávala (a nelze vyloučit, že se bude dostávat i nadále) do konfliktů úpravy WTO a společné obchodní politiky EU. Spory právní úpravy WTO s úpravou EU byly prokázány, avšak především v oblasti importu do EU v minulých letech, kdy EU byla často účastníkem řešení sporu před WTO z důvodu zavedení úprav omezující dovoz do EU. V této souvislosti bych ráda poukázala na případy *Banana Disputes*¹⁹², *Beef hormones*¹⁹³ či *Seal Products*¹⁹⁴, kdy byla EU napadána ze strany třetích zemí z důvodu nepřiměřených omezení dovozu, které byly v rozporu s právní úpravou WTO. Tyto případy však měly také dopad na vývoz z EU, jelikož některé „poškozené“ státy zavedly odvetná opatření ve formě zpřísnění dovozních opatření na výrobky z EU – tak

---

¹⁹¹ *Evropská unie a světová obchodní organizace*. Fakta a čísla o Evropské unii [online]. Štrasburk : Evropský parlament 2014 [cit.2014-07-30]. Dostupný z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/cs/FTU_6.2.2.pdf>. str. 3.

¹⁹² Např. Panel Report WTO, Evropské společenství – Režim pro dovoz, prodej a distribuci banánů WT/DS27/RW2/ECU, přijatý 11. prosince 2008, ve znění rozhodnutí Odvolacího orgánu WT/DS27/AB/RW2/ECU.

¹⁹³ Panel Report WTO, Evropské společenství – Opatření týkající se masa a masných výrobků (hormony) WT/DS26/AB/R, WT/DS48/AB/R, přijatý 13. února 1998.

¹⁹⁴ Panel Report WTO, Evropské společenství – opatření zakazující dovoz a prodej tuleních produktů WT/DS400/R, přijatý 25. listopadu 2013.

se stalo např. v případě Beef Hormones, kdy jako odvetu zavedly USA a Kanada zvýšené celní sazby na luxusní zboží z Evropy.

Co se týče sporů vedených u WTO a dotýkajících vývozu z EU, není zde taková četnost a zmínit zde můžeme případ *Export Subsidies on Sugar*¹⁹⁵ z roku 2005 podaný Brazílií, Thajskem a Austrálií z důvodu exportních podpor zaváděných EU v rámci společné organizace trhu v sektoru cukrovarnictví. Napadeno bylo nařízení Rady (ES) č. 1260/2001, o společné organizaci trhů v odvětví cukru, a související předpisy. Stěžovatelé namítali, že unijní podpora na vývoz cukru ze zemí EU je v rozporu s články 3, 8 a 9.1 a 10.1 Dohody o zemědělství (*Agriculture Agreement*) a článkům III a XVI Dohody GATT a pěstitelé cukrové třtiny a výrobci cukru ze zemí stěžovatelů nemohou subvencovanému cukru konkurovat. WTO v tomto případě dala za pravdu stěžovatelům a prohlásila dotace na vývoz cukru za neslučitelné s obchodními pravidly.¹⁹⁶ Z tohoto případu můžeme dovodit, že i některá vývozní opatření EU mohou být v rozporu s právem WTO, avšak není tomu tak často jako v případech dovozu.

Důležitá ve vztahu k úpravě vývozu zboží dle práva WTO je však také normativní ambice EU, která chce ovlivnit normotvorbu a rozhodování WTO v této oblasti, a to ze své pozice významného světového exportéra. EU se snaží prostřednictvím působení na WTO o vytvoření stabilnějšího mezinárodního prostředí pro obchod a větší propracování vývozní úpravy WTO a řešení sporů, a to zejména z důvodu zlepšení své pozice na světových trzích, ale také z důvodu proměny mezinárodního obchodu vzhledem k novým světovým hráčům – například Číny či Brazílie, které mohou být příčinou změny státu quo či dokonce nestability mezinárodního obchodního prostředí. Příkladem této obavy je i případ *Rare Earths*¹⁹⁷ kdy EU zahájila společně se Spojenými státy a Japonskem obchodní spor proti Číně z důvodu kvantitativního omezení vývozu vzácných kovů z Číny. Kvantitativní omezení jsou dle práva WTO umožněna jen jako výjimky z pravidla obecného zákazu, avšak tento spor demonstruje právě onu obavu z nových obchodních velmocí, vezmeme-li

---

¹⁹⁵ Panel Report WTO, Evropské společenství – Podpory na vývoz cukru WT/DS266/R, přijatý 19. května 2005, ve znění rozhodnutí Odvolacího orgánu WT/DS265/AB/R, WT/DS266/AB/R, WT/DS283/AB/R.

¹⁹⁶ Ibid.

¹⁹⁷ Panel Report WTO, Čína – Opatření týkající se vývozu vzácných zemin, wolframu a molybdenu WT/DS/432/R, přijatý 13. března 2012, ve znění rozhodnutí Odvolacího orgánu WT/DS/432/AB/R.

v potaz, že uvedená skupina vzácných kovů je nezbytná pro výrobu mnoha technických výrobků. Při nedostatku těchto kovů by tak Čína ohrozila konkurenceschopnost vyspělých ekonomik, pro něž tvoří výroba těchto technologicky vyspělých výrobků významnou součást celkové produkce.

6. Závěr

Cílem této diplomové práce bylo přehledně vytyčít postavení právní úpravy vývozu zboží v rámci společné obchodní politiky EU a porovnání této vývozní úpravy s právní úpravou vývozu zboží ve WTO. Tyto dva subjekty velmi významně ovlivňují mezinárodní obchod a ovlivňují jej již skoro 60 let. Účel jejich založení byl odlišný, EU byla založena za účelem odstranění překážek obchodu a postupné ekonomické integrace států, naproti tomu WTO byla založena na podporu liberalizace světového obchodu. I přesto však lze najít společné prvky zájmů, a to zejména právě v oblasti vývozu zboží, a nejedná se o subjekty se zájmy na opačných koncích spektra.

K možnosti určit postavení právní úpravy vývozu zboží bylo nutné posuzovat společnou obchodní politiku v několika rovinách. První bylo zkoumání právního rámce společné obchodní politiky EU v zakládacích smlouvách EU, konkrétně v SFEU a SEU. Společná obchodní politika je od účinnosti SFEU explicitně definována jako politika ve výlučné pravomoci EU a tato výlučnost již není dovozována judikaturou SDEU. SOP EU je článkem 206 – 207 SFEU také zařazena do vnějších činností Unie, které nyní integrují veškeré činnosti EU s vnějším dopadem vykonávané institucemi EU v rámci jejich pravomoci. Další rovinou SOP je její promítnutí do sekundárního práva. Zejména tato část ukazuje, že SOP EU a potažmo vývoz zboží do třetích zemí je podrobně upraven a zasahuje mnoho druhů zboží, jejichž vývoz z různých důvodů omezuje či úplně zakazuje. Rozbor také obsahuje přehled nástrojů SOP EU, které mají vliv na vývoz zboží a snaží se o zhodnocení jejich efektivity či objevení úskalí, která s sebou tyto nástroje nesou. Nejdůležitějším nástrojem SOP EU jako vnější činnosti jsou mezinárodní smlouvy, prostřednictvím kterých jsou realizovány vnější obchodní vztahy EU se třetími státy. Tyto „vnější smlouvy“ jsou tedy nezbytnou součástí pro koordinaci SOP EU s třetími státy a mezinárodními organizacemi. Smlouvy EU se třetími státy můžeme rozdělit do několika skupin na asociační dohody, dohody o spolupráci a obchodní dohody. Asociačními dohodami EU navazuje se třetími státy nejsilnější

vztahy, v širokém okruhu záležitostí a se zaměřením na liberalizaci obchodu. Tyto dohody jsou uzavírány buď jako předstupeň přistoupení třetí země k EU či bez tohoto výhledu. Dohody o spolupráci jsou menšího rozsahu než předchozí skupina dohod, avšak stále upravují jak obchodní vztahy, tak i jiné oblasti spolupráce EU a třetí země, nejvýznamnějším projektem v této oblasti je Evropská politika sousedství z roku 2003. Třetí skupinou jsou obchodní dohody, kterých EU uzavřela nepřeberné množství a které upravují pouze obchodní vztahy se třetími zeměmi a zaměřují se na samotný obchod zbožím (službami). Nejvýznamnější podskupinou obchodních dohod jsou tzv. *Free Trade Agreements*. EU jimi dokázala vytvořit největší síť preferenčních dohod na světě, což dokazuje její úspěch v oblasti uplatňování SOP EU a ukazuje nezastupitelnost vnějších smluv jako nástroje vývozu zboží v rámci SOP EU.

EU uzavírá vnější smlouvy také s mezinárodními organizacemi, které tak obvykle poskytují platformu pro multilaterální vyjednávání a v jejich důsledku usnadnění implementace SOP EU. Ve většině případů, kde je členem mezinárodní organizace samotná EU, jsou členy této mezinárodní organizace také její členské státy. To v některých případech vytváří sporné situace týkající se postoje EU a hlasování v mezinárodní organizaci. Tento případ nastal také v rámci WTO, avšak v současné době je hlasování upraveno tak, že v případě výlučné pravomoci hlasuje EU, v ostatních případech její členské státy. WTO je typickou mezinárodní (mezivládní) organizací, jejímiž hlavními cíli je liberalizace světového obchodu, naplňování dohod GATT, GATS a TRIPS a řešení sporů v obchodu vyvstávajících.

Vztah EU a WTO je specifický tím, že dosud dochází k nejasnostem týkajícím se účinků práva WTO v právu EU. Postavení práva WTO se věnoval SDEU ve svých rozsudcích (*Fédiol a Nakajima, International Fruit Company, Německo vs Rada* a další). Smlouvy WTO jsou mezinárodní smlouvy mající specifické postavení v právu EU. Těmito smlouvám musí ustoupit sekundární právo, ale už nemají přednost před právem primárním. Co se týče účinku, SDEU do dnešních dnů přímý účinek práva WTO v evropském právu odmítá, což má významný dopad na vývoz zboží, jelikož zakládá právo vývozci, jemuž byla v důsledku odmítnutí přímého účinku způsobena škoda, uplatňovat její náhradu proti EU. SDEU připustil pouze tzv. referenční a transpoziční výjimku. Potvrdil však nepřímý účinek, tzv. princip konzistentního výkladu práva.

WTO, jako mezinárodní organizace vytvářející pravidla světového obchodu, nastavuje právní rámec vývozu zboží v Dohodách WTO a vytváří tak závazná vývozní pravidla pro své členy. Oproti detailní struktuře pravidel vývozu EU se právní úprava exportu WTO omezuje na několik článků. Tento stav je přirozeným důsledkem snahy učinit WTO univerzální platformou pro světový obchod, na druhou stranu je úprava přece jen považována za nedostatečnou, a to nejen kvůli sému rozsahu, ale také vážnosti a je předmětem diskuze mezi akademiky i mezi samotnými členy WTO.

Na základě analýzy úprav vývozu zboží EU a WTO můžeme vyvodit, že rozdíl mezi těmito úpravami je důsledkem několika faktorů. Prvním z nich je odlišný důvod vzniku obou subjektů a s tím související rozdílnou potřebou úpravy pravidel vývozu. Druhým faktorem je fakt, že EU se snaží o růst své ekonomiky a exportuje zboží své zboží za účelem zisku. Oproti tomu WTO si klade za cíl univerzálně upravit pravidla pro vývoz. Dalšími faktory může být také regionálnost vs. globálnost subjektů, odlišný systém zakládajících dokumentů a zakotvení odlišných nástrojů vývozu zboží.

Při zkoumání konfliktů právní úpravy WTO a SOP EU lze konstatovat, že takovéto spory nastávaly (a je možné, že se v budoucnu ještě vyskytnou), objevovaly se však zejména v oblasti dovozu zboží. Tyto konflikty pak byly řešeny Orgánem WTO pro řešení sporů. Mezi nejvýznamnější případy patřily *Banana Disputes*, *Beef Hormones* či *Seal Products*. Výskyt konfliktu obou právních úprav v oblasti vývozu zboží je pouze ojedinělý.

Na závěr tedy můžeme shrnout, že hypotéza je v bodě a) potvrzena, jelikož na základě rozboru uvedeného v kapitole 3.2, který demonstruje propracovanost úpravy vývozu zboží, lze dojít k závěru, že právní úprava vývozu zboží je v právu EU poměrně podrobně upravena a odpovídá hypotéze v bodě a). Velmi významný rozdíl je zde vidět zejména v porovnání s právní úpravou vývozu zboží ve WTO, která se skládá pouze z několika článků Dohody o WTO.

Hypotézu můžeme potvrdit také v bodě b), a to na základě rozboru v kapitole 4 a zejména komparace uvedené v kapitole 5. V těchto kapitolách docházím k závěru, že ač je účel založení a fungování obou organizací rozdílný, stejně tak jako jejich vnitřní stavba a projevy navenek, jejich cíle jsou blízké v otázce exportu zboží a až na výjimky

(viz *Export Subsidies on Sugar*¹⁹⁸) nedochází k významnějším konfliktům obou právních úprav vývozu zboží.

---

¹⁹⁸ Panel Report WTO, Evropské společenství – Podpory na vývoz cukru WT/DS266/R, přijatý 19. května 2005, ve znění rozhodnutí Odvolacího orgánu WT/DS265/AB/R, WT/DS266/AB/R, WT/DS283/AB/R.

Prameny a použitá literatura

Literatura

ARCURI, Alessandra; POLI, Sara. What Price for the Community Enforcement of WTO Law?. *European University Institute: EUI Working Papers*. 2010, roč. 8, č.1, s. 1 – 48. ISSN 1725-6739.

BERMEJO, Garcia, et al. The EU as an actor at the WTO: its strengths and weaknesses throughout the history. *Eastern journal of European studies*. 2012), roč. 3, č. 1, s. 49 – 66.

BROECK, Naboth Van Der, Legal Persuasion, Political realism and Legitimacy. The European Court's Recent Treatment of the Effect of WTO Agreements in the EC Legal Order. *Journal of International Economic Law* 2001, roč. 4, č. 2, s. 411 – 440. ISSN 1464-3758.

CIHELKOVÁ, Eva. *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2003, xxxii, 709 s. ISBN 80-717-9804-5.

COTTIER, Thomas a OESCH, Matthias. *International Trade Regulation: law and policy in the WTO, the European Union and Switzerland: cases, materials and comments*. 1. vydání. Folkestone : Staempfli Publishers, 2005. 1072 s. ISBN: 372722021X.

COTTIER, Thomas; OESCH, Matthias. WTO Law, Precedents and Legal Change. *Turku Law Journal*. 2001, roč. 3, č. 1, s. 27 - 41..

CRAIG, Paul Craig a DE BÚRCA, Gráinne, *The evolution of EU law*. 2. vydání. (New York : Oxford University Press, 2011. 917 s. ISBN 978-0-19-959297-5.

DAVEY, William J. The WTO Dispute Settlement System: The first ten years. *Journal of International Economic Law*. 2005, roč. 8, č. 1, s. 17 – 50. ISSN: 1369-3034.

FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck, 2008, xv, 179 s. ISBN 978-80-7179-939-9.

GAINES, Sanford. The WTO's reading of the GATT Article XX Chapeau: A Disguised Restriction on Environmental Measures. *Journal of International Economic Law*. 2001, roč. 22, č. 4, s.739 - 862.

HERBOCZKOVÁ, Jana. GATT/WTO a judikatura Evropského soudního dvora. *Právní rozhledy : časopis pro všechna právní odvětví*. 2008, roč. 16, č. 5, p. 172-177. ISSN 1210-6410.

HERBOCZKOVÁ, Jana. *Vnější ekonomické vztahy EU v kontextu WTO – rozvojové státy a mezinárodní agrární obchod*. Brno, 2008. 159s. Rigorózní práce. Masarykova Univerzita. Vedoucí práce: JUDr. Naděžda Rozehnalová CSc.

KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 228 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8.

LAIRD, Sam. *WTO rules and good practice on export policy*. Vydání 97, díl 1. Ženeva : World Trade Organization, Trade Policy Review Division, 1997. 50 s. ISBN : 44433282.

LIDL, Václav. Eurasijská ekonomická unie: supervelmoc zítřka či papírový tygr?. *Mezinárodní politika*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, roč. 2014, č. 6. ISSN 0543 - 7962.

ROZEHNALOVÁ, Naděžda a Vladimír TÝČ. *Vnější obchodní vztahy Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 207 s. Spisy Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, sv. 299. ISBN 978-802-1040-731.

STEJSKAL, Vojtěch. *Úvod do právní ochrany přírody a péče o biologickou rozmanitost*. Praha : Linde, 2006. 591 s. ISBN 8072016091 .s. 469-470.

SVOBODA, Pavel. *Úvod do evropského práva*, 4. vydání. Praha : C.H.Beck, 2011, 304 s. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 978-807-4003-134.

SVOBODA, Pavel. *Právní problémy tzv. vnějších smluv Evropské unie*. 3. vyd. Praha : Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2009, 135 s. Prameny a nové proudy právní vědy, no. 42. ISBN 978-808-7146-200.

SYLLOVÁ, Jindřiška. *Lisabonská smlouva: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H.Beck, 2010, xli, 1299 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-4003-394.

TICHÝ, Luboš. *Evropské právo*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2011, lii, 953 s. Právnické učebnice (C.H. Beck). ISBN 978-807-4003-332.

TOMÁŠEK, Michal ed. Vybrané teoretické problémy vztahu evropského a národního práva po ratifikaci Lisabonské smlouvy. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. 1. vyd. Praha : Univerzita Karlova, 2011, kapitola 1, s. 112. ISBN 978-80-246-1947-7.

TÝČ, Vladimír, SEHNÁLEK, David a CHARVÁT, Radim. Vybrané otázky působení práva EU ve sféře českého právního řádu. 1. vydání. Brno : Muni PRESS, 2011. 179 s. Iuridica 385. ISBN 978-80-210-5387-8.

TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 5. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2006, 287 s. Vysokoškolská právní učebnice, no. 42. ISBN 80-720-1631-8.

Elektronické zdroje

AHEAM, Raymond J. *Europe's Preferential Trade Agreements: Status, Content, and Implications* [online]. Washington : Congressional Research Service, 2011 [cit. 2014-06-28]. Dostupné z WWW: <<http://fas.org/sgp/crs/row/R41143.pdf>>.

BENEŠ, Vít. *Co přinesou asociační dohody EU s Ukrajinou, Gruzii a Moldavskem?* [online]. Praha : Euractiv.cz, 2014 [cit. 2014-10-06]. Dostupné z WWW: <<http://www.euractiv.cz/evropa-dnes0/clanek/co-prinesou-asociacni-dohody-eu-s-ukrajinou-gruzii-a-moldavskem-011960>>.

CIHELKOVÁ, Eva et al. Lisabonská smlouva – nový rámec pro mezinárodně právní postavení Evropské unie a její vnější činnosti. *Současná Evropa* [online]. 2010, č. 2 [cit. 2015-01-30]. Dostupné z www: <<https://ces.vse.cz/wp-content/cihelkova-svarc-bic.pdf>>.

FRANCOIS, Joseph et al. *Reducing Transatlantic Barriers to Trade and Investments: An Economic Assessment* [online]. London : Centre for Economic Policy Research, 2013. 124s.[cit. 2014-11-08] Dostupný z WWW: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150737.pdf>.

FRIČOVÁ Vítězslava. *Obchodní politika* [online]. Praha : Úřad vlády České republiky, 2013 [cit. 2014-05-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/680/sekce/obchodni-politika/>>.

HIDALGO, Jorge Torres. The Regulatory Framework of Export Restrictions in WTO Law and Regional Free Trade Agreements. IES Working Paper. *Institute for European Studies* [online]. 2013, č. 8 [cit.2014-07-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.ies.be/files/Working%20Paper%20Hidalgo.pdf>>.

KULOVANÝ, Petr. *Změna obchodně politického režimu se zeměmi AKT od 1.1.2008* [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2014 [cit. 2014-07-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument38924.html>>.

LAMY, Pascal. *Inaugural address to the UNCTAD Global Commodities Forum in Geneva 31 January 2011* [online]. Ženeva : Světová obchodní organizace, [cit.2014-07-29]. Dostupný z WWW: <http://www.wto.org/english/news_e/sppl_e/sppl184_e.htm>.

LENDMEN, Stephen. New Economic Sanctions against Russia Target Finance, Energy and Defense. *Global Research. Center for Research on Globalization* [online]. Montreal : Global Research, 2014 [cit. 2014-10-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.globalresearch.ca/new-eu-sanctions-against-russia-target-finance-energy-and-defense/5401701>>.

PORTELA, Clara. The EU and the NPT: testing the European nonproliferation strategy. *Disarmament Diplomacy* [online]. 2004, č. 78, July/August [cit. 2014-22-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.acronym.org.uk/dd/dd78/78cp.htm>>.

SURANOVIC, Steven M. *International Trade Theory and Policy* [online]. Washington : George Washington University, 2010 [cit. 2014-11-18]. Dostupné z WWW: <<http://internationalecon.com/Trade/Tch10/T10-3B.php>>.

ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. Lisabonská smlouva a společná obchodní politika EU. *Současná Evropa* [online], 2010, roč. XV, č. 2, s. 23–43. ISSN 1804-1280, str. 24 [cit. 30-06-2014]. Dostupné z WWW: <<https://ces.vse.cz/wp-content/sterbova.pdf>>.

TVRDÝ, Jiří. Mezinárodní sankce, často přehlížená povinnost. *Právní rádce* [online]. roč. 2009, č. 12 [cit. 2015-02-02]. Dostupný z WWW: <<http://pravniciradce.ihned.cz/c1-39523920-mezinarodni-sankce-casto-prehlizena-povinnost>>.

TÝČ, Vladimír. Postavení mezinárodních smluv v právu ES (EU) a jejich aplikace v členských státech. In *Dny veřejného práva. Sborník příspěvků z mezinárodní konference* [online]. Brno : Právnická fakulta, Masarykova univerzita, 2007 [cit. 2014-06-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.law.muni.cz/sborniky/Days-of-public-law/files/pdf/mep/Tyc.pdf>>.

WOOLCOCK, Stephen. The potential Impact of Lisbon Treaty on European Union External Trade policy. *European Policy Analysis* [online]. 2008, roč. 15, č. 8 [cit. 2014-10-22]. Dostupný z www: <<http://www.sieps.se/sites/default/files/427-20088epa.pdf>>.

ZENKER, Petr. *Smluvní strany EU a třetích zemí* [online]. Praha : Úřad vlády České republiky, 2013 [cit. 2014-06-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.euroskop.cz/203/sekce/smluvni-vztahy-eu-a-tretich-zemi/>>.

Central Intelligence Agency: The World Factbook [online]. Washington D.C. (Maryland) : Central Intelligence Agency, 2014 [cit. 2014-05-20]. Dostupné z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2078rank.html>>.

Association agreements [online]. Brusel : Evropská služba pro vnější činnost, 2014 [cit. 2014-07-01]. Dostupné z WWW: <http://eeas.europa.eu/association/docs/agreements_en.pdf>.

Comprehensive Trade and Economic Agreement (CETA) [online]. Brusel : Komise Evropské Unie, 2010 [cit. 2014-11-08]. Dostupný z WWW: <<http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ceta/>>.

Countries and Regions - South Korea [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-06-27]. Dostupné z WWW: <<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/south-korea/>>.

Dual-use controls [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-21-06]. Dostupné z WWW: <<http://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/export-from-eu/dual-use-controls/>>.

Economiesuisse. *Europapolitik: Erfolg durch Pragmatismus* [online]. Zurich : Offset Holend, 2006 [cit.2014-11-03]. Dostupné z WWW: <kms2.isn.ethz.ch/.../Economiesuisse_Position_Europa_2006.pdf>. str. 9.

Euro-Mediterranean partnership [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-07-01]. Dostupné z WWW: <<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/euro-mediterranean-partnership/>>.

Evropská komise: *European Database of Export and Import of Dangerous Chemicals* [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-20-06]. Dostupné z WWW: <<http://edexim.jrc.ec.europa.eu>>.

Evropská politika sousedství [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-06-28]. Dostupné z WWW: <http://ec.europa.eu/economy_finance/international/neighbourhood_policy/index_cs.htm>.

Evropská unie a světová obchodní organizace. Fakta a čísla o Evropské unii [online]. Štrasburk : Evropský parlament 2014 [cit.2014-07-30]. Dostupný z WWW: <http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/cs/FTU_6.2.2.pdf>.

Fact sheet on new EU General Export Authorisations [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-24-06]. Dostupný z WWW: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2011/december/tradoc_148466.pdf> .

Léky, léčiva [online]. Praha : Generální ředitelství cel, 2009 [cit. 2014-20-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.celnisprava.cz/cz/dalsi-kompetence/ochrana-spolecnosti-a-zivotniho-prostredi/Stranky/leky-leciva.aspx>>.

Licenční správa [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu, c2005 [cit. 2014-21-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/>>.

Missile Technology Control Regime [online]., Quebec : Government of Canada, 2014 [cit. 2014-25-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.mtcr.info/english/index.html>>.

Nariadení o obchodních překážkách [online]. Brusel : Evropská komise, 2014 [cit. 2014-05-23]. Dostupné z WWW: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2005/august/tradoc_124281.pdf>.

Nuclear Suppliers Group [online]. Brusel : Evropská komise, c2013 [cit. 2014-25-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.nuclearsuppliersgroup.org/en/participants1>>.

Obchod, růst a světové záležitosti – Obchodní politika jako klíčový prvek strategie EU 2020 jednou z pokračujících priorit společné obchodní politiky EU pro období do roku 2020, COM(2010)612 [online]. Brusel : Komise Evropské Unie, 2010 [cit. 2014-05-04]. Dostupné z www: <http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146955.pdf>.

Preferenční obchodní vztahy EU se třetími zeměmi [online]. Praha : Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2014 [cit. 2014-06-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument92562.html>>.

Přijetí dohod o WTO [online]. Brusel : Evropská unie [cit. 2014-07-29]. Dostupné z WWW: <http://europa.eu/legislation_summaries/external_trade/r11010_cs.htm>.

Sanctions or restrictive measures [online]. Brusel : Evropská služba pro vnější činnost, 2014 [cit. 2014-07-01]. Dostupné z WWW: <http://eeas.europa.eu/cfsp/sanctions/index_en.htm>.

Stop TTIP! [online]. Berlin : Campaign Office of the European Citizen's Initiative Stop TTIP, 2014 [cit. 2014-11-01]. Dostupné z WWW:<<https://stop-ttip.org/what-is-the-problem-ttip-ceta/>>.

Světová obchodní organizace [online]. Praha Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR [cit. 2014-07-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument7894.html>>.

Systém všeobecných celních preferencí [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR 2014 [cit. 2014-06-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument49418.html>>.

The Australia Group [online]. Canberra : AustraliaGroup.net, c2007 [cit. 2014-25-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.australiagroup.net/en/index.html>>.

The Doha Round [online]. Ženeva : Světová obchodní organizace [cit.2014-07-29]. Dostupný z WWW: <http://www.wto.org/english/tratop_e/dda_e/dda_e.htm>.

The World Trade Organization [online]. Ženeva : World Trade Organization, 2014 [cit. 2014-07-05]. Dostupné z WWW: <http://www.wto.org/english/res_e/doload_e/inbr_e.pdf>.

Transatlantic Trade and Investment Partnership [online]. Brusel : Komise Evropské Unie, 2010 [cit. 2014-10-27]. Dostupné z WWW: <<http://ec.europa.eu/trade/policy/in-focus/ttip/>>.

Wassenaar Agreement [online]. Vídeň : Wasenaar Agreement Secretariat, 2014 [cit. 2014-25-06]. Dostupný z WWW: <<http://www.wassenaar.org/introduction/index.html>>.

World Trade Report 2010: Trade in Natural Resources [online]. Ženeva : WTO Publications, 2010 [cit.2014-07-15]. Dostupný z WWW: <http://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep_e/world_trade_report10_e.pdf>.

Právní předpisy

Česko. Zákon č. 114 ze dne 25.3.1992, o ochraně přírody a krajiny, § 53. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 28, s.678.

Česko. Zákon č. 634 ze dne 31.12.1992, o ochraně spotřebitele, § 23, odst. 13. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1992, částka 130, s.3814.

Česko. Zákon č. 38 ze dne 21.3.1994, Zákon o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, § 6. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1994, částka 13, s. 243.

Česko. Zákon č. 167 ze dne 15.7.1998, Zákon o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, § 2a. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1998, částka 57, s. 6770.

Česko. Zákon č. 122 ze dne 12.5.2000, Zákon o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, § 11. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 36, s. 1689.

Česko. Zákon č. 499 ze dne 23.9.2004, Zákon o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, § 11. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2004, částka 173, s. 9744.

Česko. Zákon č. 594 ze dne 3.12.2004, Zákon o provádění režimu ES pro kontrolu vývozu zboží dvojího užití, § 8. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2000, částka 36, s. 1689.

Česko. Zákon č. 378 ze dne 31.12.2007, Zákon o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), § 24 odst. 4. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2007, částka 115, s. 5358.

Česko. Zákon č. 38 ze dne 12.2.2008, o vývozu a dovozu zboží, které by mohlo být použito pro výkon trestu smrti, mučení nebo jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, a o poskytování technické pomoci s tímto zbožím související, a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, § 3 a 4. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2008, částka 11.

Česko. Zákon č. 350 ze dne 29.11.2011, o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů (chemický zákon), § 30. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2011, částka 122, s. 4365.

Česko. Zákon č. 272 ze dne 10.9.2013, Zákon o prekursorech drog, § 16. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 105, s. 2912.

Evropská unie. Smlouva o fungování Evropské unie. In *Úřední věstník EU, české vydání*. 26.října 2012, svazek 55, C 326. Dostupné také z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=OJ:C:2012:326:TOC>>. ISSN 1977-0863.

Evropská unie. Dohoda o zřízení Světové obchodní organizace. In *Úřední věstník EU, české vydání*. 23. prosince 1994, svazek 21, I 336/3. Dostupné také z WWW: <http://ec.europa.eu/translation/czech/guidelines/documents/wto_agreement_cs.pdf>.

Nařízení Rady č. 3286/94, kterým se stanoví postupy Společenství v oblasti společné obchodní politiky k zajištění výkonu práv Společenství podle mezinárodních obchodních pravidel, zejména pravidel sjednaných v rámci Světové obchodní organizace.

Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 572/1992 Sb.

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí ČR č. 94/2005 Sb.m.s.

Judikatura SDEU a rozhodnutí WTO

7/68 European Commission v Italy (1968) REC I-617. V anglickém znění dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61968CJ0007&from=EN>>.

43/71 Politi (1971) ECR I-1039. Anglické znění je dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61971CJ0043&from=EN>>. 34/73 Fratelli Variola Spa / Amministrazione delle finanze dello Stato (1973) ECR I-981. Anglické znění je dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61973CJ0034&from=EN>>.

C - 21 – 24/72 International Fruit Company and others / Produktschap voor Groenten en Fruit (1972) ECR I-1219. V Anglickém znění dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61972CJ0021&from=EN>>.

155/73 Sacchi (1974) ECR I-409. V anglickém znění dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61973CJ0155&from=EN>>.

34/74 Walrave and Koch / Association Union Cycliste Internationale and others (1974) ECR I-1405. Anglické znění je dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61974CJ0034&from=EN>>.

48/74 Charmasson (1974) ECR I-1383. V anglickém znění dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61974CJ0048&from=EN>>.

7/78 Thornpson (1978) ECR I-2247. V anglickém znění dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61978CJ0007&from=EN>>.

120/78 Rewe-Zentrale AG vs. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein. (1979) REC – I 649. V anglickém znění dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61978CJ0120&from=EN>>.

Spojené případy 286/82 a 26/83 Luisi a Carbone (1984) ECR-I 377. V anglickém znění dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61982CJ0286&from=EN>>.

Spojené případy 60 a 61/84 Cinetheque SA vs Fédération National des Cinemas Francais (1985) ECR I-2605. V anglickém znění dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61984CJ0060>>.

C-70/87 Fédiol vs. Komise (1989) ECR-I 1781. V anglickém znění dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:34c186be-599b-4073-b52e-5c80090fd61d.0002.03/DOC_1&format=PDF>.

45/87 Komise v. Irsko (1987) ECR I-783. V anglickém znění dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61987CO0045>>.

362/88 UK – Inno – BM (1990) ECR I-667. V anglickém znění dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=61988J0362>.

C-69/89 Nakajima All Precision Co. vs. Rada (1989) ECR I-1689, Summ.pub.
V anglickém znění dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:61989CO0069&from=EN>>.
Spojené případy C- 267/91 a C- 268/91 Trestní řízení proti B. Keck a D. Mithouard (1993) ECR I-1885. V anglickém znění dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:33d39041-a6c3-45e3-aa1c-36f81759419b.0002.06/DOC_1&format=PDF>.

C-2/90 Komise vs. Belgie (1992) ECR I-4431. V anglickém znění dostupný z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:0734e38b-ea29-41b6-99f1-e80df3768271.0002.06/DOC_1&format=PDF>.

C-393/92 Almela v. Energiiebedrijf Ijsselmij (1994) ECR I-1477. V anglickém znění dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61992CJ0393&from=EN>>.

C-92 a 326/92 Collins and Patricia Im- und Export. (1993) ECR I-5145. V anglickém znění dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:96b317df-0f28-4b7f-bbca-713c7350a3bd.0002.03/DOC_1&format=PDF>.

C-280/93 Německo vs. Rada (1993) ECR. I-3667. V anglickém znění dostupné z WWW: V anglickém znění dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61993CJ0280&from=EN>>.

Spojené případy C-358 a 416/93 Aldo Bordessa (1995) ECR I-361. V anglickém znění dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61993CJ0358&from=EN>>.

C-61/94 SRN v. Komise (1996) ECR I-3989. V anglickém znění dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61994CJ0061&from=EN>>.

83/94 Leifer and others (1995) ECR I-3231. V anglickém znění dostupné z: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61994CJ0083&from=EN>>.

Stanovisko SDEU 1/94 ze dne 15.11.1994 (1994) ECr I-5267. V anglickém znění dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:3568c114-591b-4373-bb72-53523ffd70ce.0002.03/DOC_1&format=PDF>.

C-149/96 Portugalsko vs. Rada (1999) ECR I-8395. V anglickém znění dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:61996CJ0149&from=EN>>.

C-97/98 Jägerskiöld (1999) ECR I-7319. V anglickém znění dostupné z: <<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=44799&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=493579>>.

C-210/03 Swedish Match. (2004) ECR I-11893. V českém znění dostupné z: <<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=49760&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=493155>>.

C-402/05 P and C-415/05 P Yassin Abdullah Kadi vs Rada EU a Komise ES (2008) ECR I-6351. Znění v českém jazyce dostupné z WWW: <<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf;jsessionid=9ea7d2dc30dd594f9e23d7ea4b63bdd78207f2be1ef7.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxuPaNf0?text=&docid=67611&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=60534>>.

C-318/07 Persche (2009) ECR I-359. V anglickém znění dostupné z: <<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=76813&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=493896>>.

C-137/09 Josemans (2010) ECR I-13019. V českém znění dostupné z: <<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf;jsessionid=9ea7d2dc30ddd9c902e951234546924dfa0761150d8e.e34KaxiLc3qMb40Rch0SaxuPaxv0?text=&docid=79389&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=492862>>.

C-280/12 P Council v Fulmen & Fereydoun Mahmoudian. (2013) ECR I-775. V českém znění dostupný z WWW: <<http://curia.europa.eu/juris/celex.jsf?celex=62012CJ0280&lang1=cs&lang2=EN&type=TEXT&ancre=>>>.

C-348/12 P Council v Manufacturing Support & Procurement Kala Naft (2013) ECR I-776. V českém znění dostupný z WWW:

<<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=144982&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=279406>>.

Panel Report WTO, Evropské společenství – Opatření týkající se masa a masných výrobků (hormony) WT/DS26/AB/R, WT/DS48/AB/R, přijatý 13. února 1998.

WTO Panel Report, Turecko – Omezení importu textilu a oděvů, WT/DS34/R, přijato 19. listopadu 1999, ve znění Reportu Odvolacího orgánu WT/DS34/AB/R, DSR 1999:VI, 2363.

Report Odvolacího orgánu WTO, Indie – Kvantitativní omezení importu zemědělských, textilních a průmyslových výrobků, WT/DS90/AB/R, přijato 22 září 1999, DSR 1999:IV, 1763.

Panel Report WTO, Evropské společenství – Podpory na vývoz cukru WT/DS266/R, přijatý 19. května 2005, ve znění rozhodnutí Odvolacího orgánu WT/DS265/AB/R, WT/DS266/AB/R, WT/DS283/AB/R.

Např. Panel Report WTO, Evropské společenství – Režim pro dovoz, prodej a distribuci banánů WT/DS27/RW2/ECU, přijatý 11. prosince 2008, ve znění rozhodnutí Odvolacího orgánu WT/DS27/AB/RW2/ECU.

Panel Report WTO, Čína – Opatření týkající se vývozu vzácných zemin, wolframu a molybdenu WT/DS/432/R, přijatý 13. března 2012, ve znění rozhodnutí Odvolacího orgánu WT/DS/432/AB/R.

Panel Report WTO, Evropské společenství – opatření zakazující dovoz a prodej tuleních produktů WT/DS400/R, přijatý 25. listopadu 2013.

Klíčová slova

Evropská unie, vnější obchodní politika, WTO.

Keywords

European Union, external trade policy, WTO.

Resumé

Vývoz zboží je důležitou součástí společné obchodní politiky EU a značnou měrou se podílí na tom, jak je EU vnímána ze strany třetích zemí. Diplomová práce *Právní úprava vývozu zboží z Evropské unie jako součást vnější obchodní politiky* se zaměřuje na vývoz zboží z EU, jeho právní rámec v primárním a sekundárním právu EU s promítnutím do práva českého. Tato právní úprava je následně porovnávána s právní úpravou vývozu zboží WTO. Cílem porovnání je pak nalézt případné konflikty obou právních úprav.

Hypotéza práce se skládá z dvou tezí. a) Právní úprava vývozu zboží jako součást společné obchodní politiky EU je podrobně upravena v právu EU. Vývoz zboží je v určitých případech vzhledem k obecnému režimu zvláštní (regulovaný) či úplně zakázaný; b) Právní úprava vývozu zboží EU je v souladu s právní úpravou vývozu zboží WTO. Při ověřování hypotézy byla použita především deskriptivní, analytická (v části týkající se právního rámce vývozu zboží z EU) a komparativní metoda (v části práce zjišťující soulad právních úprav vývozu zboží EU a WTO).

Práce je rozdělena do dvou hlavních částí. V první části je popsána a rozebrána společná obchodní politika EU ve vztahu k vývozu zboží v primárním a sekundárním právu a rozebírány jsou také aspekty společné obchodní politiky EU jako vnější činnosti. Na základě rozboru této části autorka dochází k závěru, že hypotéza a) je pravdivá a vývozní pravidla EU jsou velmi podrobně upravena.

V druhé hlavní části práce je pak rozebírána právní úprava vývozu zboží WTO a také začlenění a působení EU v rámci WTO. V závěru této části jsou obě právní úpravy vývozu zboží porovnávány za účelem zjištění jejich souladu či nesouladu. Autorka zjišťuje, že vývoz zboží ve WTO je upraven jen rámcově a oproti unijní úpravě vývozu zboží nastavuje jen základní rámec regulace vývozu zboží. Na základě následného rozboru rozhodnutí orgánu WTO pro řešení sporů pak dochází k závěru, že právní úprava vývozu zboží EU je v souladu s právní úpravou vývozu zboží WTO, v této oblasti se konflikt obou úprav objevuje jen ojediněle a cíle obou subjektů jsou v otázce vývozu zboží velmi podobné.

Diplomová práce využívá především pramenů - právních předpisů EU, ale také literatury evropských akademiků či oficiálních stanovisek a zveřejněných informací orgánů EU. V částech práce zabývajících se WTO je při rozboru užitá také (mimo jiné)

literatura amerických autorů, a to z důvodu zvýšení objektivity rozboru. Diplomová práce využívá judikaturu SDEU a rozhodnutí orgánu WTO pro řešení sporů.

Summary

Export legal regulation of the European Union as a part of common trade policy

Export of goods is a significant part of EU common trade policy and it also creates the image of EU in third countries. The thesis focuses on export of goods from EU to third countries, its legal regulation on both primary and secondary level and its display in the Czech legal regulation. Subsequently, the legal regulation is compared to export legal regulation of WTO. The aim of this comparison is to find out, whether there are any conflicts between EU and WTO regulations.

Hypothesis consists of two thoughts: a) Legal regulation of export of goods as a part of EU common trade policy is embedded in EU law in detail. Export of goods is regulated (special) or banned in comparison to the regular export regime in certain cases; b) EU legal regulation of export of goods is in compliance with WTO legal regulation of export of goods. The descriptive, analytical (in part related to EU legal regulation) and comparative (in part related to WTO export regulation) methods were used when verifying the hypothesis.

The thesis consists of two main parts. The first one aims to describe and analyze the EU common trade policy in relation to export of goods and its display in primary and secondary law. The aspects of common trade policy as an external activity is described as well. Based on this analysis, the thesis concludes that hypothesis “a)” is true and the export rules are embedded thoroughly and in detail.

The second part of the thesis focuses on WTO export legal regulation as well as membership of the EU in WTO. In the end of the second part, both export legal regulations are compared in order to ascertain the compliance or conflict. The author finds out that WTO export regulation is embedded only generally and sets only a framework for export regulation. On the basis of reports of WTO Dispute Settlement Body, the author concludes that the EU legal regulation of export of goods are in compliance with the legal regulation of WTO. The conflict occurs only occasionally and the goals of both entities are very similar in the field of export of goods to third countries.

The thesis is based on EU primary and secondary law, WTO treaties, literature of European law academics as well as official opinions and information of EU bodies. In part describing WTO law, the literature of US authors is used in order to preserve

objectivity of the analysis. The arguments of the thesis are supported by Court of Justice of the EU and reports of Dispute Settlement Body of WTO.